

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kohti inklusiivista vapaa-aikaa

Best Buddies -kaveritoiminnan ja Jyväskylän kaupungin
nuorisopalveluiden yhteistyön kartoitus

Janika Kiukkonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 9 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Janika Kiukkonen	Sivumäärä 59 ja 10 liitesivua
Työn nimi Kohti inklusiivista vapaa-aikaa – Best Buddies -kaveritoiminnan ja Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden yhteistyön kartoitus	
Ohjaava(t) opettaja(t) Tarja Jukkala	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kehitysvammaisten Tukiliitto ry	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaaja on Kehitysvammaisten Tukiliitto Ry, joka järjestää Best Buddies -kaveritoimintaa Suomessa. Best Buddies -toiminta on vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa, jossa yhdistetään kehitysvammaisen ja vammaton ihminen tasavertaiseen kaveruuteen. Toimintaa rahoittaa RAY. Jyväskylässä kaveritoiminta tekee yhteistyötä Veturitalliin kanssa. Yhteistyö tarkoittaa muun muassa yhteisiä tapahtumia Veturitalleilla. Tavoitteena on luoda kaikille yhteistä nuorisotyötä, jossa kehitysvammaiset ja vammattomat nuoret voisivat viettää aikaa yhdessä ja samoissa tiloissa.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa vuonna 2014 alkaneen yhteistyökuvion vahvuuksia ja kehittämisenkohteita sekä tuoda kaikille osapuolille julki yhteistyöstä syntyneitä kokemuksia. Vastaavanlainen yhteistyökuvio on tarkoitus aloittaa myös Tampereella, Tampereen kaveritoiminnan ja Tampereen nuorisopalveluiden välillä. Neuvottelut RAY:n kanssa on tarkoitus aloittaa vielä tämän vuoden puolella. Kartoituksesta voi ottaa mallia Tampereen yhteistyökuvioihin ja sitä voi myös jatkossa hyödyntää, jos vastaavanlaisia yhteistyökuvioita suunnitellaan muihin kaupunkeihin.</p> <p>Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa käytin tutkimusmenetelminä haastatteluja, havainnointia ja kyselyä. Tutkimusta varten haastattelin Jyväskylän Best Buddies -kaveritoiminnan suunnittelijaa sekä neljää Veturitalleilla työskentelevää henkilöä. Haastatteluiden avulla kartoitin yhteistyöstä syntyneitä kokemuksia. Havainnoin Veturitalleilla neljässä eri tapahtumassa, joissa kävijöinä oli sekä kehitysvammaisia että vammattomia nuoria. Kysely lähetettiin kaikille Best Buddies -kaveritoiminnassa mukana oleville nuorille, ja sen avulla selvitin nuorten kokemuksia Veturitalleilla tapahtuvasta toiminnasta.</p> <p>Yhteenvedon tutkimuksessa kävi ilmi, että yhteistyö on sujunut hyvin ja sille toivotaan jatkoa. Kaveritoiminnan nuorten kokemukset Veturitalleista ovat positiivisia. Parantamisen varaa olisi tiedon saavutettavuudessa, tiedotteiden selkokielisyydessä sekä nuorten osallisuudessa tapahtumien suunnitteluun. Yhteistyö on lisännyt tietoisuutta inklusioajattelusta puolin ja toisin. Tavoitteena on laajentaa kaikille yhteistä nuorisotyötä myös kaupungin muille nuorisotiloille.</p>	
Asiasanat Best Buddies, inklusio, nuorisotyö, yhdenvertaisuus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme of civic activity and youth work

ABSTRACT

Author Janika Kiukkonen	Number of Pages 59 and 10 attachment pages
Title Towards an Inclusive Leisure Time – Surveying the Cooperation between Best Buddies – Program and the Youth Services of the City of Jyväskylä	
Supervisor(s) Tarja Jukkala	
Subscriber and/or Mentor Kehitysvammaisten Tukiliitto ry, Pia Mölsä	
Abstract <p>The subscriber of my thesis is Kehitysvammaisten Tukiliitto ry which is a non-governmental organization that aims to increase the inclusion and equality of people with intellectual disabilities and to provide support for their families. Best Buddies is a volunteer program in Finland organized by Kehitysvammaisten Tukiliitto ry and funded by RAY. The purpose of the program is to connect young people with intellectual disabilities with their non-governmental peers to form friendships between them. In Jyväskylä the program has collaborated with Veturitallit to provide e.g. events where the aim is to get disabled and non-disabled youth to spend time together and to form friendships.</p> <p>The purpose of this study was to survey the strengths and areas of development of the collaboration between Best Buddies and Jyväskylä's youth services. There is an intention to launch a similar cooperation in Tampere between Best Buddies and the youth services of Tampere and the negotiations are intended to begin by the end of 2016. This thesis serves as a model to help the launch of the cooperation in Tampere and can later be used to help launch similar cooperations in other cities.</p> <p>The methods used to implement this qualitative research were interviews, questionnaires and observation. For this survey I interviewed the designer of Jyväskylä's Best Buddies and four members of the collaboration partner Veturitallit. To map out experiences of the collaboration questionnaires were sent to all participants of the Best Buddies in Jyväskylä. Also I observed the program in action a total of four times by attending events in Veturitallit.</p> <p>The results are that the cooperation has been very successful and the desire is that it continues in the future. The youth attending the program have had positive experience. There is still some room for improvement in the accessibility of information, using plain language in the newsletter and getting the youth to participate in the planning of the events. All in all the cooperation has increased awareness of inclusion on both sides. The objective is to extend inclusive youth work to every community center in the city.</p>	
Keywords Best Buddies, inclusion, youth work, equality	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	7
3 ORGANISAATIO	10
3.1 Kehitysvammaisten Tukiliitto ry	10
3.2 Best Buddies	11
3.3 Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut ja kulttuuriyhdistys Väristys	13
4 KÄSITTEET JA TIETOPERUSTA	14
4.1 Inkluisio	14
4.2 Yhdenvertaisuus	16
4.3 Positiivinen erityiskohtelu	18
4.4 Saavutettavuus	19
5 TUTKIMUSMETODIT	20
5.1 Haastattelu	21
5.2 Havainnointi	23
5.3 Kysely	24
6 AINEISTOANALYYSI	26
6.1 Kaveritoiminnan suunnittelijan haastattelu	27
6.2 Veturitallien työntekijöiden haastattelut	33
6.3 Kyselyn tulokset	40
6.4 Havainnoinnit Veturitalleilla	44
7 YHTEENVETO JA LOPPUPÄÄTELMÄT	47
7.1 Tutkimuksen luotettavuus ja laatu	51
7.2 Oma arvio työstä	52
LÄHTEET	55
LIITTEET	60

1 JOHDANTO

Yhteiskunnallista keskustelua nuorten vapaa-ajasta ja sen eriarvoisuudesta käydään muun muassa poliittisia ohjelmia ja lakeja suunniteltaessa. Eriarvoisuudella tarkoitetaan yhteiskunnallisen hyvän epätasaista jakautumista eri väestöryhmissä. Nuorten vapaa-aikaa ajatellen eriarvoisuus näyttäytyy heidän vapaa-ajan toimintaansa rajaa- vissa ja ohjaavissa tekijöissä. Nuorten vapaa-ajanviettopaikat eivät ole kaikille samalla tavalla avoimia esimerkiksi esteettömyyden suhteen. Yhteiskunnan rakenteelliset tekijät sekä nuoren oma lähiympäristö vaikuttavat nuoren mahdollisuuksiin osallistua nuorille tarkoitettuun toimintaan. (Kestilä, Määttä & Peltola 2011, 130, 132.)

Nuorten kasvu- ja elinolosuhteiden parantaminen on nuorisopolitiikan ydintä. Nuorisolaki painottaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden teemoja, jotka koskevat kaikkia alle 29-vuotiaita nuoria. Syyskuussa 2014 opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä laati esityksen nuorisolain ja siihen liittyvän lainsäädännön uudistamisesta. Esityksessä vaaditaan, että vammaisten osallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja vähemmistöihin kuuluvien nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa ja tulla kuulluiksi on kehitettävä. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan alkuvuodesta 2017. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 2, 20.)

Opinnäytetyöni tilaaja on Kehitysvammaisten Tukiliitto ry. Kysyin heiltä mahdollisuutta opinnäytetyön tekemiseen, erityisesti minua kiinnosti Best Buddies -kaveritoiminta, jossa itsekin toimin vapaaehtoisena. Best Buddies on vapaaehtoistoimintaa, joka yhdistää kehitysvammaisen ja vammattoman ihmisen tasavertaiseen kaveruuteen (Kehitysvammaisten Tukiliitto 2016b). Aiheeksi valikoitui kaveritoiminnan ja Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden välisen yhteistyön kartoitus, jotta vastaavanlainen yhteistyökuvio voisi alkaa myös Tampereella. Yhteistyön tavoitteena on luoda kaikille yhteistä nuorisotyötä, niin että sekä vammaiset että vammattomat ihmiset viettäisivät aikaa samoilla nuorisotiloilla, tässä tapauksessa Veturitalleilla. Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, jonka tarkoituksena on avata vuonna 2014 alkaneen yhteistyökuvion vahvuuksia ja heikkouksia, kehittämiskohteita sekä saada kaikkien osapuolien ääni kuuluviin.

Opinnäytetyöni keskeisiä teemoja ovat nuorten vapaa-aika, inklusio, yhdenvertaisuus, positiivinen erityiskohtelu ja saavutettavuus. Keskeisiä tutkimusmenetelmiä olivat Jyväskylän kaveritoiminnan suunnittelijan haastattelu ja Jyväskylän nuorisopalveluiden työntekijöiden haastattelut sekä kaveritoiminnan nuorille lähetetty Webropol-kysely. Haastatteluiden ja kyselyn avulla selvitin sitä, millaiseksi yhteistyö on koettu eri osapuolien näkökulmasta. Lisäksi havainnoin Veturitalleilla järjestettyjä tapahtumia, joissa osallistujina oli sekä kehitysvammaisia että vammattomia nuoria. Tutkimuksessani saatu kokemustieto yhteistyöstä on arvokasta toiminnan kehittämisen kannalta ja sitä voidaan hyödyntää myös muissa kaupungeissa, joissa kaveritoimintaa järjestetään. Palautan työni tilaajalleni syyskuussa 2016, jolloin käyn myös esittelemässä työn Kehitysvammaisten Tukiliiton työntekijöille. Tämän jälkeen Best Buddies -kaveritoiminnan koordinaattori vie työn eteenpäin ja esittelee sen Tampereen yhteistyökuvioita koskevissa neuvotteluissa.

Opinnäytetyöni aihe on hyvinkin ajankohtainen. Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus astui voimaan kesäkuussa 2016, kun YK ratifioi sopimuksen. Sopimuksen ratifiointi on merkittävä virstanpylväs, joka edistää, suojelee ja takaa vammaisille henkilöille kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet. Sopimus korostaa valtion velvollisuutta toimia oikeuksien edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi. Sopimus velvoittaa valtioita kuulemaan vammaisia ja heitä edustavia järjestöjä silloin, kun vammaisia henkilöitä koskevia lainsäädäntöä tai järjestelmiä ollaan tekemässä. Sopimus haastaa ihmiset ja julkisen vallan toimimaan aktiivisesti vammaisten henkilöiden osallisuuden, ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuden puolesta. Erityisesti opinnäytetyöni aiheeseen, inklusiiviseen eli kaikille yhteiseen vapaa-aikaan, liittyy 30 artikla, jossa sopimuspuolet tunnustavat vammaisten henkilöiden oikeuden osallistua yhdenvertaisesti muiden kanssa vapaa-ajantoimintaan. (Kehitysvammaisten Tukiliitto 2016a; YK-liitto 2016.)

Yhteisöpedagogin ammattitaidon keskeisiä sisältöjä ovat osallisuuden tukeminen, hyvinvoinnin edistäminen sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen ja kehittäminen (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2016). Työharjoitteluni erityistä tukea tarvitsevien nuorten ryhmässä vahvisti omaa haluani työskennellä yhdenvertaisuuden eteen niin, että kaikilla olisi samat mahdollisuudet osallistua. Tämä tutkimus on saanut minut

vielä konkreettisemmin ymmärtämään inklusion käsitettä ja työtä, jota sen eteen on vielä tehtävä. Tavoitteet osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta nuorisosalalla edellyttävät tietoa siitä, millaista kaikille yhteinen nuorisotyö on. Työni merkitys ammattialalle on kiistaton, kun kaikille yhteinen toiminta ei vielä ole arkipäivää (Allianssi 2014).

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Jyväskylässä Best Buddies -toiminta pyörii hyvin ja on jo melko vakiintunutta. Best Buddies -toiminta aloitti yhteistyön Jyväskylän nuorisopalveluiden ja Veturitallien kanssa vuonna 2014 ja yhteistyö on jatkunut siitä saakka. Yhteistyökumppanina Jyväskylässä on myös Kulttuuriyhdistys Väristys ry:n Kulttuuriklubi Siperia. (Kehitysvammaisten Tukiliitto ry 2016b.) Tampereella yhteistyötä nuorisopalveluiden kanssa ei ole vielä aloitettu, mutta he toivoisivat samanlaista yhteistyökuviota kuin Jyväskylässä. Ideana olisi siis saada yhteistyö alkamaan Best Buddies -toiminnan ja Tampereen nuorisopalveluiden välillä ja neuvottelut rahoituksesta RAY:n kanssa on suunniteltu alkamaan vielä tämän vuoden puolella.

Kartoitan millaista yhteistyötä Best Buddies -toiminta tekee Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden ja kulttuuriklubi Siperian kanssa Veturitalleilla. Miten eri osapuolet ovat kokeneet yhteistyön, mikä on koettu hyväksi ja missä olisi parannettavaa. Kaikki tehty yhteistyö tulisi julki, jotta siitä voitaisiin ottaa mallia Tampereen toimintaan.

Kartoitusta voi käyttää jatkossa, jos Best Buddies haluaa laajentaa toimintaansa muihinkin kaupunkeihin kuin nykyisiin Jyväskylään, Tampereelle ja Ouluun. Vapaaehtoisten ja työntekijöiden kommentit ovat arvokkaita Best Buddies-toiminnan ja kenties muidenkin samankaltaisten toimintojen suunnittelussa. Tulokset kiinnostavat oletettavasti myös Jyväskylän nuorisopalveluiden ja Veturitallien työntekijöitä ja niistä voi olla apua erilaisten toimintojen suunnittelussa. Tavoitteena on tehdä opinnäytetyö, joka toisi uutta käyttökelpoista tietoa tilaajalleni ja koko Best Buddies-toiminnalle ja olisi hyödynnettävissä tulevilla yhteistyöneuvotteluissa.

Nuorisopalveluyhteistyö

Kehitysvammaisten Tukiliitto on järjestänyt Best Buddies -kaveritoimintaa vuodesta 2007 alkaen. Yhteistyö Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelu- ja kulttuuriklubi Siperian kanssa alkoi vuonna 2014. (H1 Jyväskylän Best Buddies -suunnittelija 2016.) Selkeyttääkseni lukemista, käytän jatkossa molemmista yhteistyökumppaneista yhteistä nimeä ”nuorisopalvelut”. Edellä mainituista organisaatioista kerron tarkemmin luvussa 3.

Yhteistyön tarkoituksena on, että yhä useampi kehitysvammainen nuori löytäisi mukaan kaikille nuorille suunnattuun toimintaan. Nuorisopalveluyhteistyön avulla sekä kehitysvammaiset että vammattomat nuoret, nuorisopalveluiden henkilöstö ja kehitysvammaisia nuoria tavoittavat tahot saavat kokemuksia toiminnasta, johon kaikki nuoret osallistuvat yhdessä, riippumatta siitä onko heillä kehitysvamma vai ei. Yhteistyö tapahtuu ensisijaisesti Jyväskylän Veturitalleilla. Pidemmän tähtäimen tavoitteena on, että yhteistyö voisi tapahtua myös muissa toimipisteissä, esimerkiksi lähialueilla tapahtuvilla nuorisotiloilla. Yhteistyön tarkoituksena on, että hyviä kokemuksia ja käytäntöjä tuotaisiin esille ja niitä jaettaisiin eteenpäin. Visiona on se, että osallisuus tapahtuisi ihmisen elämässä kaikilla osa-alueilla, niin että ihminen on osallinen myös lähiyhteisöissään, esimerkiksi asuinalueellaan. (mt.)

Käytännössä yhteistyö on näkynyt Best Buddies -kaveritoiminnan järjestäminä ryhmätapaamisina Veturitallien tiloissa, erilaisen jo olemassa olevan toiminnan yhteydessä. Osallistumalla toimintaan, joka on jo olemassa, vältetään jo lähtökohtaisesti erityisyyden kautta suunniteltu toiminta. Tällöin toimintaan osallistuville syntyy kokemuksia mukana olemisesta siellä missä muutkin. Muutaman kerran vuodessa järjestettävään isompaan Kohtaa mut -tapahtumaan kutsutaan kaikki kaveritoiminnan alle 30-vuotiaat nuoret. Sen lisäksi järjestetään kuukausittain pienempiä tapahtumia, jonne kutsutaan enintään viisi nuorta kerrallaan. Kaveritoiminnan suunnittelija valikoi kutsuttavia nuoria sen mukaan, millainen tapahtuma on kyseessä. Joskus Veturitallien tapahtuma on saatettu suunnata esimerkiksi alle 19-vuotiaille, jolloin ryhmästä valikoidaan sen ikäiset nuoret ja heille lähetetään kutsu tekstiviestillä. Ideana on tutustuttaa nuoria tiloihin pienessä porukassa, jolloin työntekijän on myös helpompi huomioida nuoren kiinnostuksenkohteita. Pienellä porukalla syntyy helpommin vuorovaikutusta kaveritoiminnan nuorten ja muiden Veturitallien käyttäjien ja henkilökun-

nan kanssa. Pienryhmätapaamisia on syksyn 2015 aikana ollut neljä ja kevään 2016 aikana neljä ja niissä on ollut vaihteleva määrä porukkaa mukana. (mt.)

Keskeisenä osana nuorisopalveluyhteistyöhön kuuluu myös tapahtumista tiedottaminen suoraan nuorille. Keväisin ja syksyisin kaveritoiminnan suunnittelija postittaa nuorille kirjeet, jossa on tietoa yhteistyöstä ja tulevista tapahtumista ja ryhmistä sekä linkki Veturitallien nettisivuille. Nuorille suunnatun tiedottamisen lisäksi kaveritoiminta jakaa tietoa kaikille yhteisestä nuorisotyöstä ja kehitysvammaisuudesta myös nuorisopalveluiden henkilökunnalle. (mt.)

Yhteistyön keskeisenä kohderyhmänä ovat myös kehitysvammaisten nuorten lähi ihmiset. He ovat tärkeässä asemassa siinä, että tieto erilaisista harrastusmahdollisuuksista kantautuu eteenpäin ja että kaikille nuorille avoin toiminta voisi näyttäytyä vaihtoehtona vain kehitysvammaisille nuorille suunnatulle toiminnalle. Lähi-ihmisen kannustaminen ja opastaminen voivat helpottaa toimintaan osallistumista. Myös lähi ihmisellä tulisi olla luotto siitä, että heidän nuorensa on turvallista saapua paikalle. (mt.)

KUVA 1. Nuorisopalveluyhteistyön keskeisimmät muodot

<p>Koulutukset ja keskustelutilaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veturitallien henkilökunnalle - Kehitysvammaisten nuorten lähi-ihmisille - Esim. keväällä 2016 järjestetty koulutus yhteistyössä monikulttuurisuuskeskus Glorian kanssa 	<p>Tiedottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaveritoiminnan suunnittelija tiedottaa Veturitallien tapahtumista ja toiminnasta kaveritoiminnan kehitysvammaisille ja vammattomille nuorille 	<p>Yhteistyöpalaverit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Käytännön asioihin, kuten aikatauluihin ja tapahtumien sisältöihin liittyvät palaverit
<p>Pienryhmätapaamiset</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kerran kuussa järjestettävät pienryhmätapaamiset, jonne kutsutaan enintään 5 kaveritoiminnan nuorta kerrallaan - Tapaamiset järjestetään Veturitallien muun toiminnan yhteyteen - Esim. työpajoja, teatteriesityksiä tai musiikkikeikkoja 	<p>Kohtaa mut –tapahtumat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Muutaman kerran vuodessa järjestettävä isompi tapahtuma, johon kutsutaan kaikki kaveritoiminnan alle 30-vuotiaat nuoret - Tapahtuma järjestetään Veturitallien tapahtuman yhteyteen - Esim. Halloween-juhlat tai vappujamit 	

3 ORGANISAATIOIOT

Tässä kappaleessa tutustutaan niihin organisaatioihin, jotka mahdollistavat Best Buddies -kaveritoiminnan ja Jyväskylän nuorisopalveluiden välisen yhteistyön. Ensimmäiseksi avaan Kehitysvammaisten Tukiliitto Ry:n toimintaa, jonka alla Best Buddies -toiminta pyörii. Käytän tutkimuksessani Best Buddies -toiminnasta joko nimitystä Best Buddies -toiminta tai kaveritoiminta. Avaan kaveritoiminnan lähtökohtia, taustoja, tavoitteita ja rahoitusta. Luvun loppuksi kerron Jyväskylän nuorisopalveluista sekä Kulttuuriyhdistys Väristyksestä, joiden kanssa yhteistyötä tehdään ja Veturitalleista, jossa yhteistyö tapahtuu.

3.1 Kehitysvammaisten Tukiliitto Ry

Kehitysvammaisten Tukiliitto Ry on vuonna 1961 perustettu järjestö, jonka tavoitteena on kehitysvammaisten ja vammaisten ihmisten sekä heidän perheidensä osallisuuden ja ihmisoikeuksien toteutuminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen (Kehitysvammaisten Tukiliitto ry 2013). Jäsenistö muodostuu paikallisista, alueellisista ja valtakunnallisista kansalaistoiminnan yhdistyksistä, jonka jäseninä ovat kehitysvammaiset henkilöt ja heidän läheisensä, alan työntekijät sekä muut kehitysvammaisten ihmisten oikeuksista kiinnostuneet kansalaiset. Yhdistyksissä, joita on koko Suomen alueella 170, toimii jäseninä yli 17 000 henkilöä. Yhdistykset järjestävät koulutusta ja kursseja kehitysvammaisille ihmisille ja heidän läheisilleen, kehittävät vapaaehtoistyötä ja vertaistoimintaa, neuvovat oikeusasioissa ja edistävät kehitysvammaisten ihmisten työllistymistä. (Kehitysvammaisten Tukiliitto 2016c.)

Kehitysvammaisten Tukiliiton strategia vuosille 2011-2016 painottaa järjestön roolia asiantuntijana, kansalaistoimijana ja vaikuttajana. Asiantuntijuus koostuu jäsenistön kokemuksista ja yhteiskunnassa liikkuvan tiedon seuraamisesta, kumppanuuksien solmimisesta, viestinnästä, kannanotoista ja tiedonkeruusta. Kansalaisjärjestönä yhdistys tuottaa materiaalia vaikuttamiskäyttöön, kehittää yhdistys- ja vapaaehtoistoimintaa.

mintaa, luo uusia vertaistoiminnan malleja sekä luo kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Vaikuttajana toimiminen tarkoittaa neuvomista ja kouluttamista lakiasioissa, tietoisuuden lisäämistä oikeuksista niin paikallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla sekä asenneilmapiirin ja palvelurakenteiden muutoksen edistämistä. (mt.)

Kehitysvammaisten Tukiliiton kolme keskeistä arvoa ovat eettisyys, osallisuus ja ekokulttuurisuus. Tukiliiton perusarvot pohjautuvat Suomen perustuslakiin ja kansainvälisiin sopimuksiin, joista merkittävin on YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista. (mt.) Sopimuksen tarkoituksena on taata vammaisille henkilöille tasapuolinen kohtelu kaikilla elämänalueilla. Sopimus asettaa jäsenvaltioille velvoitteita siitä, kuinka vammaisten mahdollisuuksia nauttia ihmisoikeuksista tulisi edistää. (YK-liitto 2016.)

Eettisyydellä tarkoitetaan vammaisten ihmisten oikeutta samoihin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaiseen kohteluun muiden ihmisten joukossa ja oikeutta saada yksilön toiveiden ja tarpeiden mukaisia palvelu- ja tukimuotoja. Osallisuudella tarkoitetaan vammaisten henkilöiden oikeutta osallistua yhteiskunnan toimintaan yhdenvertaisesti muiden kanssa ja saada tukea, joka mahdollistaa asumisen, opiskelun, työn ja muun elämisen tavallisessa yhteiskunnassa. Ekokulttuurisuus perustuu siihen, että jokaisella perheellä on oma perhekulttuurinsa, jonka arvoja ja tarpeita kuunnellaan ja kunnioitetaan. (Kehitysvammaisten Tukiliitto 2016c.)

3.2. Best Buddies

Best Buddies on Kehitysvammaisten Tukiliiton järjestämää vapaaehtoista kaveritoimintaa, joka yhdistää kavereiksi kaksi ihmistä, joiden erona on se, että toisella heistä on kehitysvamma ja toisella ei (Oulasvirta, Vaitti 2015, 4). Best Buddies -toimintaa rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. Vuosina 2015 ja 2016 kaveritoiminta sai avustusta 120 000 euroa. (Raha-automaattiyhdistys 2016.) Suomessa toimintaa järjestetään Tampereen, Oulun ja Jyväskylän seuduilla, ja toiminta on tarkoitettu erityisesti noin 13–29 –vuotiaille nuorille (Kehitysvammaisten Tukiliitto 2016b).

Best Buddies -toiminta syntyi Suomessa vuonna 2007 jatkohankkeeksi Kehitysvammaisten Tukiliiton Kaveri-projektille (2007-2010). Kaveri-toiminnassa pilotoitiin Best Buddies -toimintaa ensimmäistä kertaa Suomessa. Kaveritoiminnan malli on alun perin syntynyt Yhdysvalloissa vuonna 1989 ja toimintaa on tällä hetkellä yli 50 eri maassa. Maailmanlaajuisesti osallistujia on yli 700 000. Suomen Best Buddies -kaveritoiminta on osa Best Buddies International –järjestöä (BBI). Järjestön tavoitteena on luoda maailmanlaajuinen vapaaehtoistoiminnan liike, joka tarjoaa mahdollisuuksia kahdenväliseen kaveruuteen ja tuettuun työllistymiseen, sekä johtajaksi kehittymiseen kehitysvammaisille ihmisille. Suomessa toiminta painottuu kaverisuhteiden luomiseen. (Best Buddies International 2016, Oulasvirta & Vaitti 2015, 4; Huttunen, Oulasvirta & Ruotsalainen 2011, 7.)

Kolmivuotinen Kaveri-projekti osoitti, että kehitysvammaisuus ei ole arkipäiväinen asia suomalaisessa yhteiskunnassa ja että asennemuutosta tarvitaan. Best Buddies -toiminta nähtiin hyväksi välineeksi työhön, ja toiminta jatkuu edelleen. Best Buddies -toiminnan tavoitteena on vahvistaa kehitysvammaisen ihmisen osallisuutta ja edistää suvaitsevaisuutta. Kahdenvälinen kaveruus saattaa olla kehitysvammaiselle ihmiselle uusi kokemus, sillä usein aikaa vietetään lapsuudenkodissa, asumisyksikössä tai töissä, eli ryhmässä. Kehitysvammaiset ja vammattomat ihmiset viettävät suuren osan elämästään omissa ryhmissään, ja sen vuoksi Best Buddies -toiminnan tavoitteena onkin saattaa näitä erilaisia yksilöitä, kehitysvammaisia ja vammattomia, yhteen. (Huttunen ym. 2011, 9.)

Best Buddies -toiminta on tasa-arvoista, jolloin se eroaa perinteisestä tukihenkilö- tai avustajatoiminnasta. Kaveruuden tasavertaisuus tarkoittaa sitä, että kumpikaan ei ole toisistaan vastuussa eikä kummankaan tehtävänä ole valvoa, ohjata, hoitaa tai avustaa toista. Tavoitteena on, että kaveritoiminta on antoisaa molemmille osapuolille. (mt., 9.) Kaveritoiminta kyseenalaistaa asetelman, jossa kehitysvammaisen ihmisen nähdään avun kohteena (Oulasvirta ym. 2015, 7).

Kaveritoimintaan pääsee mukaan täyttämällä kaverihakemuksen, jonka perusteella hakijalle etsitään sopiva kaveri. Best Buddies -työntekijä järjestää seuraavaksi aloituskoulutuksen, jossa käydään läpi toiminnan periaatteita ja tutustutaan uuteen kaveriin. Koulutuksen jälkeen kaverukset tapaavat toisiaan heille sopivina aikoina, mielel-

lään vähintään muutaman kerran kuukaudessa. Toiminta on määräaikaista ja siihen sitoudutaan yhdeksi kaudeksi kerrallaan, kausi kestää puolesta vuodesta reiluun vuoteen. Kauden päätyttyä parit voivat päättää, jatkavatko toimintaa saman kaverin kanssa, haluavatko tutustua uuteen kaveriin vai lopettavatko toiminnan. (Huttunen ym. 2011, 10-11.)

Best Buddies -kaveritoiminnasta tehtiin vuonna 2010 arviointi, jossa kaveritoimintaan osallistuneilta sekä heidän vanhemmiltaan kerättiin kokemuksia ja ajatuksia toiminnasta. 81 % kaveritoimintaan osallistuneista oli sitä mieltä, että kaveritoiminnasta jäi hyvä fiilis. Mukaviksi kokemuksiksi mainittiin muun muassa kaverilta saatu tuki ja turva, uusien näkökulmien löytäminen, kehitysvammaisuuden ja erilaisuuden arkipäiväistyminen sekä uusiin ihmisiin tutustuminen. Hankaliksi asioiksi koettiin yhteydenpito, kiireet, jännittäminen ja henkilökemioiden yhteensopimattomuus. Kuitenkin 79 % oli sitä mieltä, että kaveriksi oli löytynyt juuri oikeanlainen henkilö. Myös kehitysvammaisten nuorten vanhemmat ovat kokeneet toiminnan pääosin positiivisena. (mt., 22-25.)

3.3 Jyväskylän nuorisopalvelut ja kulttuuriyhdistys Väristys ry

Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut tarjoavat nuorille suunnattua ohjattua toimintaa, tietoa ja neuvontaa nuorisotiloilla, kerhoissa, leireillä, vaikuttajaryhmissä ja verkopalveluissa. Nuorisotiloja on kymmenellä kaupungin asuinalueella ja ne toimivat eri-ikäisten nuorten kohtaamispaikkoina. Nuorisopalveluiden toiminta on avointa ja pääosin maksutonta toimintaa kaikille nuorille ja toiminnasta vastaavat koulutetut nuorisotyöntekijät. (Jyväskylän kaupunki nuorisopalvelut 2016.)

Kulttuuriyhdistys Väristys ry on paikallinen, sitoutumaton yhdistys, jolla on ostopalvelusopimus kulttuurisen nuorisotyön palvelujen tuottamisesta Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden kanssa. Yhdistyksen toiminnan tavoitteena on edistää nuorten taide- ja kulttuuriharrastusmahdollisuuksia Jyväskylässä. Tarkoituksen toteuttamiseksi yhdistys on kehittänyt nuorten kulttuuriklubin toimintamallin ja toimintaympäristön, Kulttuuriklubi Siperian. Kulttuuriklubi Siperia tarjoaa 13–29-vuotiaille nuorille tiloja, laitteita ja apuja omaehtoisen toiminnan järjestämiseen, mutta myös järjestettyä ja ohjattua kulttuuritoimintaa: tapahtumia, kursseja, ryhmätoimintaa ja muuta nuorten

aloitteisiin perustuvaa luovaa tekemistä. Siperian toiminta painottuu teatteriin, tanssiin, sirkukseen ja yhteisötaiteeseen ja toimintaan osallistuminen on nuorille maksutonta. Kulttuuriklubi Siperia tilana ja mallina on syntynyt nuorten aloitteesta ja toiminut jo yli 15 vuoden ajan nuorten omaehtoisen toiminnan mahdollistajana. (Kulttuuriyhdistys Väristys ry 2016.)

Kulttuuriklubi Siperian toimintatilat sijaitsevat Jyväskylän Veturitalleilla, joka on Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden toiminnan keskus. Veturitallit on nuorten ja nuorten aikuisten kulttuurin ja luovuuden kohtaamispaikka. Veturitalleilla järjestetään erilaisia tapahtumia ympäri vuoden, ja nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa tapahtumien sisältöihin ja toiminnan järjestämiseen. Veturitalleille voi tulla myös viettämään vapaa-aikaa esimerkiksi biljardia tai konsolipelejä pelaten. Kulttuurikahvila Kiskosta on mahdollista ostaa pientä purtavaa. (Veturitallit Jyväskylä 2016.)

4 KÄSITTEET JA TIETOPERUSTA

Tässä luvussa avaan tutkimukseeni oleellisesti liittyviä käsitteitä ja sitä, miten ne liittyvät tutkimukseeni. Seuraavien käsitteiden ymmärtäminen on keskeistä erityisesti luvussa 6, jossa analysoin tutkimusaineistoa.

4.1 Inklusio

Inklusioon käsite tuli tutuksi Unescon vuonna 1994 julkaisemasta Salamancan julistuksesta. Julistuksen periaate on taata kaikille vammaisille henkilöille avoin yhteiskunta vamman asteesta riippumatta. (Saloviita 2011, 2.) Julistus painottaa erityisesti kaikkien lasten yhteistä opetusta, sitä, että vammaisetkin oppilaat käyvät koulua tavallisissa luokissa jossa heille mahdollistetaan tarvittavat tukitoimet (mt.,5). Salamancan julistuksessa inklusioon käsite korvasi aiemmin käytetyn integraation termin. Uudella sanalla haluttiin korostaa YK:n ja Unescon vammaispoliittisiin ohjelmiin liittyvää uutta ajattelutapaa. (Saloviita 2011, 2.)

Integraation ja inklusion termit ovat lähellä toisiaan, mutta ne kytkeytyvät eri ajatusmalleihin (mt., 4.) Integraatiolla tarkoitetaan joidenkin mukaan pääsemistä, esimerkiksi tilanteessa, jossa opettaja päättää, että yksi vammaisen lapsi pääsee erityiskoulun sijaan oman lähialueensa kouluun. Inklusion toteutuessa kaikki lapset pääsevät omaan lähikouluunsa, mahdollisista vammoista riippumatta. Inklusiolla tarkoitetaan osallistamista ja kaikkien mukana olemista. (Kehitysvammaisten Tukiliitto 2016a.)

Inklusio on kansainvälisesti asetettu vaatimus, jota suomalainenkin lainsäädäntö edellyttää. Vuonna 1987 voimaan astuneessa vammaispoliittisissa YK:n uusia vammaispoliittisia ohjelmavoitteenaita laitettiin ensimmäistä kertaa lain muotoon. (Saloviita 2011, 4.) Laissa todetaan, että kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan yleiset palvelut soveltuvat myös vammaiselle henkilölle (Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987)). Vuonna 2006 YK:n yleiskokouksessa hyväksyttiin vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus. Laki astui voimaan vuonna 2008 ja sen tavoitteena on taata vammaisille henkilöille tasa-
puolinen kohtelu kaikilla elämänalueilla. Laki asettaa jäsenmailleen vaatimuksia inklusiivisesta koulujärjestelmästä ja ihmisoikeuksien toteutumisesta vammaisilla henkilöillä. (Suomen YK-liitto 2016.)

Viime vuosina on tapahtunut muutos ajattelutavoissa, eristämisestä ja eriyttämisestä on siirrytty kohti inklusioajattelua. Best Buddies -toiminta perustuu inklusioajattelulle ja on yksi keino edistää inklusion toteutumista. Kehitysvammaisilla ihmisillä on oikeus käyttää kaikille ihmisille suunnattuja palveluja ja toteuttaa omia mielenkiinnon kohteita kehitysvammasta huolimatta. Muutoksen myötä kehitysvammaiset ihmiset nähdään tasavertaisina kansalaisina, eikä hoivan ja huolenpidon kohteena. (Oulasvirta & Saarinen, 2015.)

Best Buddies -toiminnan tavoitteena on tehdä lopulta tarpeeton itsestään, millä viitataan inklusion toteutumiseen. Suuri osa kehitysvammaisista ihmisistä kärsii kavereiden puutteesta ja työttömyydestä. Kehitysvammaiset ihmiset saattavat viettää koko elämänsä perheenjäsenten ja palkallisen henkilökunnan seurassa. Työnteko voi olla usein vaikeaa sosiaalisten taitojen puutteiden vuoksi, eikä sen vuoksi, etteivätkö he osaisi tehdä työtään. Best Buddies tarjoaa mahdollisuuden sosiaalisten taitojen kar-

tuttamiseen, mikä auttaa kehitysvammaista ihmistä itsenäisempään toimintaan ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. (Oulasvirta 2011, 17-18.)

Best Buddies -toiminta tarjoaa yhteiskunnalle esimerkin inklusiosta ja yhdenvertaisuudesta. Erilaisten ihmisten yhdessäolo vähentää ennakkoluuloja, mikä ehkäisee syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta. Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi tarvitaan asennetyötä, joka auttaa ihmisiä näkemään kaikille yhteisen osallistumisen mahdollisena ja mielekkäänä. (Oulasvirta, Vaitti 2015, 8.)

4.2 Yhdenvertaisuus

Perustuslaki on kaiken lainsäädännön perusta Suomessa. Perustuslain perusoikeuksiin kuuluva 6 § sisältää yhdenvertaisuuslain sekä yleisen syrjintäkiellon. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuuden toteutumista. (Oikeusministeriö 2016.)

Yleisellä syrjintäkiellolla tarkoitetaan sitä, että ketään ei saa syrjiä minkään henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lain edessä jokaisen ihmisen tulisi olla yhdenvertainen. Viranomaisilla on velvollisuus käsitellä kansalaisten asiat tasapuolisesti ja kohdella jokaista asianmukaisesti. (Gustafsson 2011, 8.) Syrjintäkieltoon liittyy käsitteet muodollisesta ja tosiasiallisesta yhdenvertaisuudesta sekä välillisestä ja välittömästä syrjinnästä. Muodollisen yhdenvertaisuuden toteutuminen tarkoittaa sitä, että samanlaisessa tapauksessa ihmisiä tulee kohdella samalla tavoin, sillä ihmisten asettaminen erilaiseen asemaan ilman hyväksyttävää perustetta on kiellettyä perustuslaissa. Samanlainen kohtelu ei kuitenkaan aina takaa yhdenvertaisuuden toteutumista, sillä ihmisten lähtökohdat ovat erilaisia. Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää syrjintään perustuvan eriarvoisuuden poistamista. Viranomaisilla on velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta, ja joissakin tapauksissa se voi merkitä poikkeamista samanlaisen kohtelun periaatteesta, jotta heikommassa asemassa olevien ryh-

mien tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuisi. (ks. luku 4.3 Positiivinen erityiskohtelu.)

Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen edellyttää välilliseen syrjintään puuttumista (Nousiainen 2012, 43; Oikeusministeriö 2016). Välillistä syrjintää on se, että näennäisesti yhdenvertainen menettely on lopputulokseltaan syrjivä. Välillinen syrjintä on usein tahatonta, ja perustuu siihen, ettei näennäisesti puolueettoman menetelmän vaikutuksia erilaisiin ihmisiin tunnisteta. Välillistä syrjintää on esimerkiksi tilanne, jossa liikuntavammaisen opiskelija pääsee opiskelijaksi kouluun, mutta käytännössä opiskelu on mahdotonta, sillä tilat ovat esteelliset, eikä hän voi liikkua niissä pyörätuolilla. (Gustafsson 2011, 8, Oikeusministeriö 2016.)

Syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan epäsuotuisasti henkilöön liittyvän syyn perusteella ilman asiallista perustetta. Välitöntä syrjintää on esimerkiksi tilanne, jossa vammaista henkilöä ei päästetä mukaan kaikille tarkoitettuun tilaisuuteen hänen vammansa vuoksi. (Gustafsson 2011, 8; Kumpuvuori 2009, 55.)

Yhdenvertaisuuslain mukaan viranomaisten, koulutuksien järjestäjien ja työnantajien, joiden palveluksessa on vähintään 30 ihmistä, on laadittava yhdenvertaisuussuunnitelma. Yhdenvertaisuussuunnitelma on suunnitelma siitä, kuinka työnantaja tai muu organisaatio omassa toiminnassaan edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäisee sekä puuttuu syrjintään. Yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää konkreettisia toimenpiteitä yhdenvertaisuuden kehittämiseksi. Tällainen toimenpide voi olla esimerkiksi esteettömyyselvytys, jossa selvitetään ovatko organisaation tilat fyysisesti esteettämiä, jotta liikuntarajoitteisilla henkilöillä on mahdollisuus toimia organisaation tiloissa. Jos esteettömyydessä havaitaan puutteita, yhdenvertaisuussuunnitelmaan kirjataan jatkotoimenpiteet asian kehittämiseksi, jotta yhdenvertaisuus toteutuu. (Yhdenvertaisuussuunnittelun opas 2010, 6, 13-14.)

YK:n yleissopimus vammaisten ihmisten oikeuksista painottaa syrjinnän kieltä ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Yleissopimuksen viidennes artikla edellyttää sopimuspuolia kieltämään kaiken syrjinnän vammaisuuden perusteella ja takaamaan kaikille vammaisille yhdenvertaisen oikeussuojan syrjintää vastaan. (Suomen YK-liitto 2015, 25.)

Best Buddies -kaveritoiminta on yksi keino edistää yhdenvertaisuuden toteutumista. Toimintaan osallistuminen tarjoaa kehitysvammaiselle nuorelle mahdollisuuden tutustua perheen ulkopuoliseen ihmiseen tasavertaisena kaverina. Kaveritoiminnan ja nuorisopalveluiden välinen yhteistyö on luonteva osa yhdenvertaisuuden edistämistä, jotta nuorisopalveluista saataisiin kaikille nuorille yhteisiä ja yhä useammat kehitysvammaiset nuoret löytäisivät mukaan samoihin ryhmiin vammattomien nuorten kanssa. (Oulasvirta & Vaitti 2013, 7.) Nuorisopalveluiden toimintaa ohjaa nuorisolaki, jonka tarkoituksena on edistää kaikkien nuorten aktiivista kansalaisuutta ja yhdenvertaisuutta (Nuorisolaki 2006/72).

4.3 Positiivinen erityiskohtelu

Yhdenvertaisuuslain 9 §:ssä on säännös positiivisesta erityiskohtelusta. Pykälän mukaan sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen tai syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen ei ole syrjintää. (Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014.) Näin ollen eriarvoinen kohtelu voi olla oikeutettua laissa säädetyillä edellytyksillä. Säännöksen tarkoituksena on yhdenvertaisuuden vuoksi sallia tarpeelliseksi nähty positiivinen erityiskohtelu eli toimet, jotka parantavat erityisen suojelun tarpeessa olevan ryhmän asemaa ja olosuhteita. (Leppänen 2015, 57; Kehitysvammaisten Tukiliitto ry 2015.)

Säännöksen mukaan vammaisille henkilöille voidaan siis antaa erityisiä palveluita tai etuuksia, jotka mahdollisesti edistävät heidän osallistumisen mahdollisuuksiaan (Kehitysvammaisten Tukiliitto ry 2015).

Positiivisen erityiskohtelun käyttämisessä on syytä olla varovainen. Toimenpiteiden oikeasuhtaisuutta on aina arvioitava tapauskohtaisesti, jotta jonkin yksilön tai ryhmän asettaminen etuoikeutettuun asemaan ei merkitse toisiin kohdistuvaa syrjintää. Esimerkkinä positiivisesta erityiskohtelusta on tilanne, jossa kaksi yhtä pätevää henkilöä hakee samaa työpaikkaa, joista toinen edustaa vähemmistöä. Työnantaja valitsee työhön vähemmistön edustajan, koska tämä kuuluu suojelun tarpeessa olevaan ryhmään. (Leppänen 2015, 57.)

Yhdenvertaisuuslain 15 §:ssä säädetään vammaisten henkilöiden kohtuullisista mukautuksista yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi. Säännöksen mukaan työnantajan, viranomaisen, koulutuksen järjestäjän ja tavaroiden ja palveluiden tarjoajan on tehtävä asianmukaiset kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa saada työtä, koulutusta ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluja samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. (Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014.) Kohtuullisuutta arvioidaan toimien kustannusten, taloudellisen aseman, työnantajan koon ja saatavilla olevan julkisen tuen näkökulmasta. Vammaista henkilöä palkattaessa on tehtävä kohtuullisia mukautuksia, sillä kohtuullisten mukautusten epääminen on yksi syrjinnän muodoista. (Leppänen 2015, 163; Nousiainen 2012; 162.)

Nuorisopalveluyhteistyössä positiivinen erityiskohtelu näkyy esimerkiksi pienryhmätapaamisissa, joihin kutsutaan vain kehitysvammaisia henkilöitä. Vammattomatkin henkilöt saattavat kokea vaikeaksi löytää tekemistä ja toimintaa, mutta heillä lähtökohdat tiedon etsimiseen ovat erilaiset kuin kehitysvammaisilla henkilöillä. Nuorisopalveluyhteistyössä kehitysvammaiset henkilöt hyötyvät positiivisesta erityiskohtelusta, koska sen avulla he löytävät ja uskaltavat mukaan toimintaan. (H1 Jyväskylän Best Buddies –kaveritoiminnan suunnittelija 2016.)

4.4 Saavutettavuus

Saavutettavuudella tarkoitetaan erilaisten ihmisten tarpeiden huomioimista ja mahdollisuutta osallistua erilaisiin tapahtumiin ja elämyksiin riippumatta omista yksilöllisistä ominaisuuksista. Saavutettavuuden termiä käytetään usein synonyymina esteettömyydelle, mutta käsitteenä saavutettavuus on laajempi. Esteettömyydellä viitataan usein palveluiden toimimiseen toimintarajoitteisten ihmisten kannalta, saavutettavuus taas koskee kaikkia. Saavutettavuuden tavoitteena on, että palvelut ja elinympäristö sekä viestintä ovat helposti lähestyttävissä ja saavutettavissa erilaisten ihmisten näkökulmista. Saavutettavuus merkitsee kaikkien sellaisten esteiden poistamista, jotka vaikeuttavat yksilön mahdollisuuksia osallistumiseen. (Ahola 2016.)

YK:n vammaisten ihmisoikeussopimuksen yhdeksäs artikla edellyttää jäsenvaltioita tunnistamaan ja poistamaan kaikki saavutettavuuden esteet eri elämänaloilla. Yhdeksättä artiklaa kutsutaan esteettömyysartiklaksi, ja se on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kuvataan esteettömyys vammaisen henkilön edellytyksenä itsenäiseen elämään ja osallisuuteen, toisessa osassa luetellaan yksittäisiä toimia, joihin valtio ja yksityiset tahot tulee velvoittaa. Näitä toimia ovat muun muassa yleisölle avoimien tilojen opastekstien tuottaminen selkokielellä ja pistekirjoituksella sekä yleisten tilojen ja palveluiden esteettömyyden kehittäminen ja valvonta. (Gustafsson 2011, 11.)

Best Buddies -kaveritoiminnan ja Jyväskylän nuorisopalveluiden yhteistyön tavoitteena on saavutettavuus, jolla tarkoitetaan sitä, että yhä useammat kehitysvammaiset nuoret pääsisivät mukaan kaikille suunnattuun toimintaan. Vammaisjärjestöjen nuorisoyhteistyöryhmä VNY on määritellyt syrjimättömän nuorisotyön sellaiseksi, että mahdollisesta vammastaan huolimatta jokaisella nuorella on mahdollisuus osallistua oman asuinalueensa toimintaan ja sosiaaliseen verkostoon. Fyysiset tilat ovat esteettömiä ja nuorisotyöntekijöillä on valmiudet kohdata vammaisen nuori ja toimia asenteellisesti esteettömästi. Tämä määritelmä toimii myös tarkasteltaessa kehitysvammaisen nuoren vapaa-aikaa ja saavutettavuutta. (Oulasvirta & Saarinen 2015, Allianssi ry 2010.)

5 TUTKIMUSMETODIT

Esittelen tässä luvussa käyttämiäni aineistonkeruumenetelmiä, joita ovat haastattelu, havainnointi ja Webropol-kysely. Käyn perustellusti läpi jokaisen menetelmän ja syyt, jonka vuoksi olen valinnut ne tutkimukseeni. Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivinen tutkimus käyttää sanoja ja lauseita, kun taas kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus perustuu lukuihin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkoituksena on kuvata ja ymmärtää ilmiöitä syvällisesti ja yleisimpiä tutkimusmetodeja ovat tässäkin tutkimuksessa käyttämäni havainnointi ja haastattelu. (Kananen 2012, 29-30; Metsämuuronen 2008, 14.)

5.1 Haastattelu

Haastattelu on yleisin kvalitatiivisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmistä sekä tutkimus- että kehittämistyössä (Kananen 2012, 100; Eskola & Vastamäki 2015, 27). Haastattelu on hyvä menetelmä moniin kehittämistehtäviin, sillä haastattelun avulla saadaan nopeasti kerättyä tietoa kehittämisen kohteesta. Haastattelu on hyvä valinta, kun halutaan korostaa yksilöä ja yksilön mahdollisuuksia tuoda esille omia mielipiteitään ja itseään koskevia asioita mahdollisimman vapaasti. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2014, 106.) Haastattelun voi suorittaa joko yksilö- tai ryhmähaastatteluna, itse käytin tässä tutkimuksessani yksilöhaastatteluja. Päädyin valitsemaan yksilöhaastattelun ryhmähaastattelun sijaan, koska koin, että minun on helpompaa huomioida haastateltavaa ja hänen mielipiteitään, kun haastateltavia ei ole enempää. Yksilöhaastattelu tuottaa tarkempaa ja luotettavampaa tietoa, kun ryhmän mielipide ei ole vaikuttamassa yksilön mielipiteisiin (Kananen 2012, 100).

Haastattelin tutkimustani varten viittä henkilöä, joista yksi työskentelee Best Buddies-toiminnassa ja loput neljä Veturitalleilla erilaisissa tehtävissä. Valmistauduin haastatteluihin suunnittelemalla haastattelukysymykset yhdessä opinnäytetyöni tilaajan kanssa. Kysymyspatteristoja on kaksi erilaista, Best Buddies-työntekijälle on omat kysymyksensä ja Veturitallien työntekijöille omansa. (LIITE 1 ja LIITE 2.) Kysymysten teemat ovat kuitenkin samoja molemmissa kysymyspatteristoissa.

Valitsin haastattelumenetelmäksi puolistrukturoidun haastattelun. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset on laadittu etukäteen ja kysymykset ovat samat kaikille, mutta niiden järjestystä voi vaihdella haastattelun kulun mukaisesti. Haastattelussa saa vastata omin sanoin ja haastateltava voi halutessaan esittää ajatuksiaan ja mieleen tulleita kysymyksiään haastattelun kuluessa. Valitsin puolistrukturoidun haastattelumenetelmän siksi, että haastateltavilla on mahdollisuus halutessaan kertoa asioita myös haastattelukysymysten ulkopuolelta, jos jotain olennaista on jäänyt kysymättä. Puolistrukturoitu haastattelu tuntui myös rennommalta ja antoi haastateltavalle mahdollisuuden vastata niin laajasti ja perustellusti kuin oli tarve, toisin kuin strukturoitu haastattelu, jossa vastausvaihtoehdot ovat valmiina. (Ojasalo ym. 2014, 108; Eskola ym. 2015, 29.)

Valitsin haastateltavat henkilöt yhdessä opinnäytetyöni tilaajan kanssa. Haastateltavat henkilöt ovat keskeisiä henkilöitä Best Buddies -kaveritoiminnan ja Jyväskylän nuorisopalveluiden välisessä yhteistyössä ja heiltä saatava tieto ja kokemus ovat tärkeitä tutkimukseni kannalta. Haastatteluissa olennaista on valita haastateltavat niin, että ilmiö liittyy heihin ja koskettaa heitä. (Kananen 2012, 100.)

Haastattelu on vuorovaikutustilanne, jossa haastattelija joutuu etukäteen miettimään, miten hän voi vaikuttaa sosiaalisen tilanteen onnistumiseen. Tärkeää on valita miellyttävä paikka tai tila haastattelun toteuttamiseen. Annoin haastateltaville mahdollisuuden valita itse haastattelupaikan, jokainen valitsi paikaksi oman työympäristönsä. Omassa toimintaympäristössä tehtävien haastatteluiden vahvuus on siinä, että asioita on helpompi muistaa ja kuvailla, kun ollaan niiden äärellä. (Ojasalo ym. 2014, 106; Eskola ym. 2015, 30.) Myös minulle haastattelijana oli hyvä nähdä esimerkiksi Kulttuuriklubi Siperian tilat ymmärtääkseni paremmin siellä tapahtuvan toiminnan.

Haastattelut menivät mielestäni hyvin, tilanteet olivat luontevia ja rentoja. Ennen haastattelua lähetin jokaiselle haastateltavalle sähköpostitse kysymyslistan, jotta jokainen sai halutessaan tutustua kysymyksiin etukäteen. Haastattelutilanteessa kertaasin vielä opinnäytetyöni aiheen ja tarkoituksen, sekä pyysin luvan haastatteluiden nauhoittamiseen. Haastattelutilanteen alussa kannattaakin aina varmistaa, että haastateltava on tietoinen tutkimuksen tarkoituksesta ja edelleen suostuvainen haastatteluun. (Vilkkä 2005, 112.) Haastattelukysymykset oli jaettu teemojen mukaisesti, lähinnä helpottamaan omaa työtäni haastattelujen purkua varten. Selvensin tarvittaessa esimerkiksi inklusion käsitettä haastateltaville.

Haastattelut kannattaa yleensä äänittää, jotta haastattelutilanteeseen on helppo palata uudelleen. Haastatteluiden äänittäminen vapauttaa tutkijan keskittymään itse haastatteluun, eikä sen ylöskirjaamiseen. Haastatteluiden kuunteleminen uudestaan mahdollistaa uusien näkökulmien huomioimisen ja huomion kiinnittämisen äänenpainoon ja puheen sävyihin. Äänitin jokaisen haastattelun, jonka jälkeen litteroin ne. Litterointi tarkoittaa aineiston auki kirjoittamista ja sen tarkkuus riippuu kehittämistehtävästä. (Kananen 2012, 108–109; Ojasalo ym. 2014, 107.) Itse litteroin tekstin aluksi sanatarkasti, jonka jälkeen tiivistin tekstistä ydinkohdat.

Olen purkanut haastattelut luvussa 6. Käsittelen ensimmäisessä alaluvussa Best Buddies -toiminnan suunnittelijan haastattelun, sillä tämän haastattelun kysymykset poikkesivat osittain Veturitallien työntekijöiden haastattelukysymyksistä. Toisessa alaluvussa puran Veturitallien työntekijöiden haastattelut, joissa kaikilla oli samat kysymykset. Haastattelut on purettu ja analysoitu teemoittain. Teemoittelu on helppo tapa purkaa aineistoa silloin, kun haastateltaville on esitetty samat teemat ja teemojen alle on saatu eri määrä aineistoa haastattelusta riippuen (Kananen 2012, 117).

5.2 Havainnointi

Havainnointi on hyödyllinen menetelmä tutkimuksellisessa kehittämistyössä. Sen avulla on mahdollista saada tietoa siitä miten ihmiset käyttäytyvät luonnollisessa ympäristössään. Tutkimuksellinen havainnointi on systemaattista tarkkailua, jota käytetään usein täydentämään haastatteluja tai kyselyjä. Yhtenä tutkimusmenetelmänä tässä opinnäytetyössä käytän havainnointia, juurikin haastatteluiden ja kyselyn lisäksi. Havainnoin Veturitalleilla tapahtumia, joissa oli osallistujina Best Buddies -nuoria sekä muita Veturitallien käyttäjiä. Havainnoin muun muassa nuorten välistä kohtaamista ja työntekijöiden ja nuorten keskinäistä vuorovaikutusta. Havainnointi on hyvä menetelmä yksilön toimintaa ja vuorovaikutussuhteita tutkittaessa. (Ojasalo ym. 2014, 114.)

Havainnoinnista on hyötyä silloin, kun tieto ilmiöstä on vähäistä tai sitä ei ole ollenkaan. Havainnoinnin etuna on tilanteen autenttisuus ja mahdollisuus kerätä niin sanottua hiljaista tietoa, jota ei voi tavoittaa muuten kuin havainnoimalla. Valitsin havainnoinnin yhdeksi tiedonkeruumenetelmäksi, koska se auttaa minua tutkijana ymmärtämään paremmin aihettani ja tuo mahdollisesti esille sellaista tietoa, jota ei haastatteluissa ja kyselyissä ole tullut ilmi. Martti Grönforsin sanoin kyselyllä ja haastatteluilla saadaan luut ja runko ilmiön tarkasteluun ja havainnoimalla siihen voidaan liittää lihat ympärille. (Grönfors 2015, 150.)

Havainnointia voidaan toteuttaa monella tavalla riippuen tutkittavasta ilmiöstä ja siitä, muuttavatko havainnoinnin kohteena olevat käyttäytymistään tilanteesta johtuen (Kananen 2012, 95). Tavallinen tapa havainnoida ihmisten toimintaa on osallistuva havainnointi. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija itse osallistuu toimintaan ja tutkijalla

on mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa tutkittavien kanssa. (Grönfors 2015, 152; Ojasalo ym. 2014, 116.) Käytin itse osallistavaa havainnointia sen vuoksi, että olen itsekin osa Best Buddies -yhteisöä, jolloin olisin voinut olla tapahtumissa mukana muutenkin ilman tutkijan ominaisuutta. Osallistuva havainnointi tuntui luonnollisimmalta vaihtoehdolta, kun tilanteet ja tapahtumat olivat rentoa yhdessäoloa ja jutustelua. Sovimme yhdessä Jyväskylän Best Buddies -työntekijän kanssa, että voin havainnoinnin ohessa myös kysellä nuorilta heidän tunnelmiaan ja mielipiteitään keskustelunomaisesti.

Havainnointitekniikka voi olla strukturoitu tai strukturoimaton. Strukturoidussa havainnoinnissa toiminta on jäsenneiltyä ja tutkija tietää, mitä hän havainnoitavissa seura. Tutkija on laatinut esimerkiksi lomakkeen, johon hän kirjaa seurattavat tapahtumat. Strukturoimattomassa havainnoinnissa tutkijalla ei ole valmista listaa havainnoitavista asioista, vaan hän kirjaa asioita ylös mahdollisimman paljon itse tilanteessa. (Kananen 2012, 96-97; Ojasalo ym. 2014, 116.) Käytin tässä tutkimuksessa strukturoimatonta havainnointitekniikkaa, koska havainnointikertoja oli vain muutama, ja halusin käyttää ne niin, että saisin tietoa mahdollisimman monipuolisesti. Strukturoimatonta havainnointia käytetään silloin, kun tietoa halutaan mahdollisimman paljon ja monipuolisesti. (Ojasalo ym. 2014, 116.)

Tässä tutkimuksessa havainnointi jäi melko suppeaksi. Havainnointikertoja oli yhteensä vain neljä, ja ne kestivät muutaman tunnin kerrallaan. En ole aikaisemmin havainnoinut, ja vaikka minulle oli melko selvää, mihin asioihin minun tulisi kiinnittää huomiota, koin niiden ylös kirjaamisen haastavaksi. Havainnoijan roolin tulisi olla selvä jo hyvissä ajoin ja havainnoinnin mahdollisimman järjestelmällistä (mt., 115). Minulla oli välillä vaikeuksia muistaa tutkijan roolini, koska halusin, että tunnelma olisi rento ja olisin vain osa porukkaa. Valitsin kuitenkin havainnoinnin mukaan yhdeksi tutkimusmenetelmäksi muista menetelmistä saatuja tuloksia täydentämään.

5.3 Kysely

Yksi käytetyimmistä ja perinteisimmistä tavoista kerätä tutkimusaineistoa on kysely. Tavallisimpia ovat postitse lähetettävät kyselylomakkeet sekä internetissä täytettävät kyselyt. (Ojasalo ym. 2014, 121; Valli 2015; 84.) Valitsin yhdeksi tutkimusmenetel-

mäkseni Webropol-kyselyt, jotka lähetettiin yhteensä 63:lle Best Buddies -toiminnassa mukana olevalle nuorelle. (LIITE 3) Vastauksia tuli yhteensä 20. Kyselyllä selvitin Best Buddies -nuorten kokemuksia Veturitalleista. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa, aikavälillä 3. – 17.6.2016. Kysely lähetettiin kehitysvammaisille henkilöille tulostettuna versiona postitse ja vammattomille henkilöille sähköpostitse, muuten kysely oli kaikille sama. Best Buddies -toiminnan aikaisemman kokemuksen perusteella paperisella lomakkeella tulosten saaminen kehitysvammaisilta nuorilta on varmempaa, koska suurimmalla osalla kaveritoiminnassa mukana olevilla ei ole sähköpostia aktiivisessa käytössä. Vaikka sähköisten kyselyiden määrä on kasvussa, ne eivät ole aina suositeltavia kaikille vastaajaryhmille. Kyselyä laadittaessa onkin tärkeää miettiä tarkkaan kyselyn soveltuvuus kohderyhmälle. (Valli 2015, 93.)

Kyselytutkimuksen avulla voidaan kerätä tehokkaasti ja nopeasti tietoa suurelta määrältä ihmisiä. Kysely soveltuu hyvin monenlaisten ilmiöiden ja aiheiden tutkimiseen ja kyselyiden etuna on se, että vastaaja jää usein tuntemattomaksi. Kyselyn heikkoutena pidetään kerätyn tiedon pinnallisuutta. Tutkija ei pysty tietämään, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen ja olivatko kysymykset ymmärretty oikein. (Ojasalo ym. 2014, 121-122.) Valitsin kyselyn aineistonkeruumenetelmäksi sen nopeuden ja kätevyyden vuoksi. Pohdin aluksi, että olisin kerännyt tietoa Best Buddies -nuorilta ryhmähaastattelun avulla, mutta aikataulujen yhteensovittaminen olisi ollut haastavaa. Kyselyn avulla sain vastauksia suuremmalta joukolta, kuin olisin ehtinyt haastatella ja kysely on myös hyvä lisä antamaan kvantitatiivista eli määrällistä tietoa tutkimukseeni. Lisäksi uskon, että anonyymi kysely on ryhmätilannetta helpompi tapa antaa kriittistäkin palautetta.

On tärkeää suunnitella kyselylomake huolellisesti, sillä kyselytutkimuksessa koko tutkimuksen onnistuminen riippuu pitkälti lomakkeesta. Hyvässä kyselylomakkeessa kysytään sisällöllisesti oikeita kysymyksiä ja kokonaisuudessa toteutuvat myös tilastolliset näkökohdat. (Vehkalahti 2014, 20.) Kyselyissä, jossa kaikki vastaavat samoihin kysymyksiin on oleellista, että vastaajat ymmärtävät kysymykset samalla tavalla. Se edellyttää, että kyselyssä on käytetty yksinkertaista, tarkoituksenmukaista ja täsmällistä kieltä. (Ojasalo ym. 2014, 131.)

Suunnittelin kyselylomakkeen tutkimustani varten yhdessä Jyväskylän Best Buddies -suunnittelijan ja opinnäytetyöni tilaajan kanssa. Kysely on laadittu mahdollisimman

selkokieleiseksi ja jokaista kysymystä on punnittu tarkkaan, jotta se olisi hyödyllinen tutkimuksen kannalta. Kyselylomakkeeseen tulee sisällyttää kaikki sellaiset, ja vain sellaiset kysymykset, joita tarvitaan työn tavoitteiden saavuttamiseksi (mt., 130). Kyselyssä on yhteensä 17 kysymystä, ja kysymykset on jaettu kuudelle eri sivulle. Joidenkin kysymysten oheen merkitsimme yksityiskohtaisen vastausohjeen helpottamaan lomakkeen täyttämistä. Varmistaaksemme kyselylomakkeen toimivuuden, testasimme sitä kaikki itse, jonka lisäksi sitä testasi muutama muu ulkopuolinen henkilö.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvottiin kaksi lippua Suomipop-festareille. Arvonta toimi houkuttimena kyselyyn vastaamiseksi. Uskon, että ilman arvontaa vastausprosentti olisi jäänyt pienemmäksi. Arvonnat ja palkinnot saattavat lisätä vastausprosenttia ja nopeuttaa lomakkeiden palauttamista (Vilkkä 2007, 66).

Kyselytutkimukseen liittyvä saatekirjeen laatiminen on tärkeää tutkimuksen onnistumisen kannalta. Saatekirjeessä vastaajalle selviää mistä on kyse, ja vastaaja voi päättää haluaako hän osallistua tutkimukseen vai ei. Hyvä saatekirje herättää luottamusta ja motivoi vastaamaan. (Ojasalo ym. 2014, 133; Vilkkä 2007, 65.) Lähetimme jokaiselle saatekirjeen kyselylomakkeen mukana. Saatekirjeitä tehtiin kaksi, toinen sähköisesti (LIITE 4) ja toinen paperiversiona (LIITE 5) kehitysvammaisille lähetettäväksi. Kirjeiden asiasisältö oli sama, mutta kehitysvammaisille kirjoitettu kirje oli kirjoitettu selkokielellä. Molemmista kirjeistä kävi ilmi muun muassa se miksi kysely tehdään ja kuka sen tekee, maininta vastaajien anonymiteetin säilymisestä sekä tiedot viimeisestä palautuspäivämäärästä ja arvonnasta. Jyväskylän Best Buddies -toiminnan suunnittelija laati saatekirjeet puolestani ja lähetti ne omalla sähköpostillaan, sillä kaveritoiminnan nimissä tuleva sähköposti tai kirje herättää paremmin luottamusta.

6 AINEISTOANALYYSI

Tässä luvussa käyn läpi keräämäni aineiston, jota olen saanut haastattelemalla, kyselyllä ja havainnoimalla. Ensimmäisessä luvussa puran Jyväskylän Best Buddies -suunnittelijan haastattelun, koska se on kaikista laajin ja kysymykset eroavat muiden

haastatteluiden kysymyksistä. Toisessa luvussa avaan Veturitallien työntekijöiden haastattelut, joissa kysymykset olivat kaikilla samat. Vastaukset on luokiteltu eri teemojen alle. Haastattelut ovat nimettömiä, mutta olen nimennyt jokaisen haastateltavan, esimerkiksi H1 ja H2, helpottaakseni aineiston ja sitaattien lukemista. Käsittelen haastatteluista sekä kyselystä syntyneet johtopäätökset yhteisesti luvussa 7.1.

6.1. Kaveritoiminnan suunnittelijan haastattelu

Haastattelin Jyväskylän Best Buddies -kaveritoiminnan suunnittelijaa 11.5.2016. Hänen työnkuvaansa kuuluu kaveritoiminnan järjestäminen Jyvässeudulla, sekä nuorisopalveluyhteistyö ja siihen liittyvä kehittäminen. Käytän hänestä nimitystä H1.

Yhteistyö

Haastateltava on kokenut yhteistyön mielenkiintoiseksi, sillä siitä on syntynyt paljon erilaisia kokemuksia. Hän on seurannut yhteistyötä aiemminkin ollessaan vielä avustavissa tehtävissä nuorisopalveluyhteistyössä vuonna 2014 Kaverimeininki-projektin aikana. Se oli ensimmäinen kerta, kun yhteistyötä kokeiltiin ja sen pohjalta toimintaa on jatkettu. H1 pitää tärkeänä yhteistyön lähtökohtaa siitä, että mennään mukaan toimintaan, joka on jo olemassa, eikä lähtökohtaisesti ruveta rakentamaan tapahtumaan niin, että se on erityisesti kehitysvammaisille nuorille suunnattua.

”Kuinka muuten se voi toteutuakaan, jos aina kulkisi kaksi erillistä linjaa? Me toimitaan samoissa tiloissa, tehdään samoja juttuja, kaikki on nuorille suunnattua, mut ne aletaan suunnittelemaan erilleen. Ne ei koskaan oo siinä yhdessä samassa lähtötilanteessa.”

H1 pyrkii käymään jokaisen kaveriparin kanssa Veturitalleilla. Hän kokee ratkaisevaksi sen, että talo tulee tutuksi nuorille, jolloin sinne on helpompi mennä uudestaan. Useiden nuorien kohdalla Veturitalleilla käyminen vaatii kannustamista ja yhteisiä kokeilukertoja, eikä sekään välttämättä johda aktiiviseen käymiseen. Veturitalleilla olevan kahvilan hän kokee hyväksi asiaksi, sinne voi mennä vain kahville ja pelailemaan, jos ei halua osallistua ohjattuun toimintaan.

Tiedonjakaminen on H1:n mielestä onnistuneen yhteistyön edellytys.

” Että (nuorisopalveluiden) henkilökunnalla ois sellanen olo, et he haluaa vastaanottaa ne nuoret, ja et on tietoa siitä, että pitääkö huomioida jotain erityistä vai ei,

mitä se tarkoittaa että sinne tulis vammaisia nuoria ja mitä on se aidosti kaikille nuorille suunnattu nuorisotyö.”

Kehitysvammaisuus voi olla asia, josta halutaan keskustella. H1 on huomannut, että edelleen yhteiskunnassa on vallalla olevia ajatuksia siitä että kehitysvammaisen ihminen tarvitsee automaattisesti hoivaa ja erityiskohtelua. Tiedon saaminen ja asian tuominen tutuksi voivat muuttaa käsityksiä. Asenteisiin voidaan parhaiten vaikuttaa tietoa lisäämällä ja vammaisten ja vammattomien ihmisten kohtaamisella ja kanssakäymisellä arkipäiväisissä tilanteissa onkin erittäin suuri merkitys asenteiden muokkaamisessa (Lampinen 2007, 199, 208). Tieto on hyödyllistä myös toiminnan suunnittelun kannalta, jotta osataan ottaa huomioon esimerkiksi viestinnän selkokieliisyys, lähi-ihmisten informointi ja se, että nuori voi tulla paikalle avustajan kanssa ja mitä avustajan mukana oleminen tarkoittaa.

”Tällainen perusasiakin joskus, että jos on avustaja, niin helposti ihminen kommunikoi vaan sen avustajan kanssa, eikä ihmisen itsensä kanssa.”

H1 on kokenut yhteistyön pääosin sujuvaksi, vaikka välillä aikataulujen pikaiset muutokset ovat haasteellisia. Yhteistyö vaatii joustoa, rohkeutta ja kokeilunhalua molempin puolin.

Yhteistyön kehittämisenkohteeksi H1 mainitsee nuorten hyödyntämisen entistä enemmän tapahtumia suunniteltaessa. Yhteistyössä voisi myös tuoda vielä enemmän esille eräänlaista mallioppimista ja työpariajattelua. Veturitallien työntekijät voisivat olla vastaanottamassa kaveritoiminnan nuoria yhdessä toiminnan suunnittelijan kanssa.

” Ottais enemmän vastaan heitä ja kohtais enemmän meidän nuoria. On omalla esimerkillään läsnä, ei erityiskohtelee liikaa meidän nuoria. Ehkä muutkin ihmiset sit huomais sen, että meidän nuorten kanssa toimiminen on samanlaista kuin muidenkin nuorten. Lähemmin tutustumista.”

H1 kokisi myös mielenkiintoiseksi yhteistyön muiden yhdenvertaisuuden parissa työskentelevien ja vähemmistöryhmien kanssa, jolloin erilaisia näkökulmia suunnitteluun ja työskentelyyn saataisiin lisää. Veturitallien puolelta hän toivoisi lisää tiedottamista, ja aikaisemmin tietoa tapahtumista, jotta osattaisiin mennä mukaan.

Muita toteutettuja yhteistyön muotoja ovat olleet yhteistyössä monikulttuurisuuskeskus Glorian kanssa järjestetty koulutus nuorisopalveluiden henkilökunnalle, ja lähi-

ihmisten ilta. Koulutuksen aiheena oli kohtaaminen, ja siitä saatu palaute oli hyvää. Lähi-ihmisten iltaan kutsuttiin kehitysvammaisten nuorten vanhempia tutustumaan Veturitalleihin, mutta paikalle ei tullut ketään. H1 kuitenkin uskoo, että lähi-ihmisille suunnatulle tapahtumalle olisi tarvetta ja sellainen pyritäänkin järjestämään uudelleen. Tapahtumaan kutsuttaisiin nuori ja hänen lähi-ihmisensä, ja siellä voisi tutustua tiloihin ja ohjelmaan sekä yhdessä että erikseen.

Vammaisille ihmisille osallistumisen ja harrastamisen suurimpina esteinä ovat tilojen esteellisyys lisäksi tiedon saavuttamattomuus (Konttinen 2007, 90). Tiedottamisella onkin tärkeä rooli yhteistyössä. Viestinnästä on käyty keskusteluita nuorisopalveluiden henkilökunnan kanssa, jotta he voisivat viestiä ja jakaa tietoa eteenpäin Best Buddies -toiminnan tapahtumista ja vastavuoroisesti H1 pyrkii jakamaan tietoa esimerkiksi sosiaalisessa mediassa nuorisopalveluiden tapahtumista. Tärkeää on myös tiedottaa tapahtumista kehitysvammaisten nuorten lähi-ihmisille ja kutsua heitäkin mukaan toimintaan.

H1:n mielestä nuorisopalveluyhteistyön tavoitteet ovat toteutuneet melko hyvin. Nuoria on tavoitettu sekä isompiin tapahtumiin että pienryhmätapaamisiin. On syntynyt niitä kokemuksia, joita on haettu ja tavoiteltu. Nuoret ovat saaneet kokemuksia tiloista ja paikasta, yhdessä olemisesta ja vuorovaikutuksesta muiden käyttäjien ja esiintyjien kanssa. H1 pyrkii siihen, ettei olisi kokoajan liian kiinni nuorissa, vaan antaisi heille tilaa. Pienryhmätapaamiset ovat olleet jokaiselle tähän mennessä kertaluontoisia, mutta tulevaisuudessa säännöllisemmät kokeilupäivät voisivat olla hyviä.

Yhdenvertaisuus

Nuorten kohtaaminen sellaisena kuin hän on, kiinnittämättä ensimmäisenä huomioita esimerkiksi hänen sukupuoleensa tai vammaisuuteensa on H1:n mielestä keskeistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Toiminnassa tulisi jo suunnittelutasolla huomioida tavoittaako se kaikki ja onko se kaikille avointa. Suunniteltaessa olisi tärkeää nähdä erilaiset ryhmät, jotka voivat hyötyä erilaisesta tuesta ja avusta, mutta toiminnassa sitä ei pitäisi eritellä.

Kaveritoiminnassa yhdenvertaisuus näkyy esimerkiksi niin, että kaveritoiminnan lomakkeissa ihminen saa itse määrittellä sukupuolensa avoimeen kenttään. Yhdenvertaisuutta lisäävät myös kaveriparien molempien osapuolien vapaaehtoisuus, kenelle-

kään ei makseta korvauksia eikä kukaan ole apua saavassa asemassa. Koulutus ja haastattelut ovat samanlaisia molemmille ja kavereita kohdellaan tasavertaisesti. Kaveriparien yhdistämisessä huomioidaan nuoren toiveet kaveria kohtaan, jolloin esimerkiksi sukupuoli tai kieli eivät ole määritteleviä tekijöitä, toiveet merkkäavat eniten. Jokaista nuorta myös kohdellaan ikänsä mukaisesti, samat säännöt koskevat niin kehitysvammaisia kuin vammattomiakin nuoria.

Nuorisopalveluyhteistyön yhdenvertaisuutta edistäväksi tekijäksi H1 nostaa viestinnän.

”Me erityiskohdellaan niitä (kehitysvammaisia) nuoria kutsumalla heitä erityisesti tutustumaan sinne paikkaan, me tarjotaan heille ehkä vähän extraa sen takia, että he saisivat sen kokemuksen ja mahdollisuuden osallistua.”

H1 kokee, että kaveritoiminta esimerkillään voi auttaa yhdenvertaisuussuunnittelussa. Keskeisiä asioita ovat ihmisen avustamisen tarpeen huomiointi, selkokielisyys ja tilojen esteettömyys. Näiden asioiden puute asettaa vammaiset ihmiset eriarvoiseen asemaan kulttuuritarjonnan suhteen (Konttinen 90, 2007). Kun kaveritoiminta kutsuu nuoria tapahtumiin, on aina selvitettävä onko tapahtuma esteetön, onko avustajan mahdollista päästä mukaan ja onko paikalla inva-wc.

H1 kokee, että yleisesti suurin este yhdenvertaisuuden toteutumiselle on ihmisten ennakkoluuloisuus. Tietämättömyys, ennakkoluulot ja pelot ovat sellaisia sosiaalisia tekijöitä, jotka ovat koko vammaisuuden historian ajan eristäneet vammaisia ihmisiä ja estäneet heidän mahdollisuuksiaan osallisuuteen ja täysivaltaiseen yhteiskunnan jäsenyyteen (Konttinen 2007, 68). H1 mainitsee myös, että usein yhdenvertaisuussuunnittelu voi olla resurssikysymys, ei ole aikaa eikä valmiutta suunnitteluun.

Yhteistyössä H1 kokee suurimmaksi yhdenvertaisuuden esteeksi sen, että viesti nuorisopalveluiden toiminnasta menee kehitysvammaisille nuorille usein vain kaveritoiminnan kautta. Se kertoo siitä, ettei toiminta tavoita kaikkia nuoria esimerkiksi heidän kouluympäristöissään. Onkin ehdottoman tärkeää, että vammaiset saisivat tietonsa tavanomaisten ja ajanmukaisten viestintäjärjestelmien kautta, kuten muutkin ihmiset. Tiedonsaanti on yhteiskuntaan osallistumisen ja osallisuuden keskeinen tekijä. (Lampinen 2007, 83.)

Tärkeimpänä asiana H1 pitää sitä, että tuodaan näkyväksi ne tilanteet, joissa yhdenvertaisuus ei toteudu ja joissa kaikki eivät ole tulleet kohdatuiksi samalla tavalla. Väliällä on hyvä keskustella siitä, mitä on yhdenvertainen kohtelu ja milloin yhdenvertaisuus voi tarkoittaa sitä, että huomioidaan eri tavalla.

”Kun yhdenvertaisuutta edistetään, niin se tekee toiminnasta kiinnostavaa ja sitä kautta houkuttelevampaa. Se on laadukasta toimintaa, kun yhdenvertaisuuteen on kiinnitetty huomiota.”

Inklusio ja saavutettavuus

Inklusiivisen nuorisotyön mallin tärkeänä periaatteena on varmistaa kaikkien nuorten yhdenvertainen kohtelu siten, että erilaiset nuorisotyön palvelut olisivat mahdollisimman kattavasti kaikkien nuorten käytettävissä. Inklusiivisen nuorisotyön tavoitteena on laajentaa nuorisotyötä kouluille, kirjastoihin, puistoihin ja kauppakeskuksiin, kehittää nuorisotiloja monimuotoisiksi ja nuorten tarpeisiin vastaaviksi sekä kehittää aidosti avoimia, kaikki nuoret mukaan ottavia ryhmätoimintoja. (Junttila-Vitikka & Puuronen 2016, 191-192.) Inklusio toteutuisi parhaiten niin, että nuoret olisivat kaikilla elämän osa-alueilla samanvertaisia. He toimisivat samoissa ympäristöissä ja harrastusryhmissä, olisivat samassa koulussa ja vapaa-ajalla kävisivät samassa kahvilassa. Inklusiivisessa toiminnassa kaikki nuoret tulisivat kuulluiksi ja vaikuttaisivat omassa yhteisössään aktiivisina kansalaisina. Avoimessa yhteiskunnassa monipuoliset vapaa-ajan palvelut vahvistavat kaikkien kansalaisten hyvinvointia ja osallisuutta. Suomen vammaispoliittisen ohjelman lähtökohtana on, että vammaiset ihmiset osallistuvat vapaa-ajan toimintaan yhdessä muiden kanssa. (Suomen vammaispoliittinen ohjelma VAMPO 2010–2015, 121.) Kaveritoiminta omalta osaltaan pyrkii tarjoamaan nuorille inklusiivista vapaa-aikaa.

Kaveritoiminnassa saavutettavuus toteutuu asenteellisella saavutettavuudella, jolloin nuori nähdään ennen kaikkea nuorena, ei ensisijaisesti vammaisena nuorena. H1:n mielestä tärkeää on, että mahdollisimman moni nuorten parissa työskentelevä ihminen huolehtii siitä, että kaikki voivat olla mukana toiminnassa ja että sama tieto ja viesti kulkee jokaiselle.

H1 näkee kehittämisenkohteena sen, että nuoria tulisi saada enemmän mukaan suunnittelemaan toimintaa. Se kuitenkin vaatii sitä, että paikka tulee nuorille tutuksi ja että tietää, mitä siellä voi tehdä. Työntekijöille se tarkoittaa rohkaisua ja kannustamista ideoimiseen ja suunnitteluun. Jatkossa tähän aiotaankin kiinnittää entistä enemmän huomiota.

H1:n kokemuksen mukaan tapahtumat, joihin kaikenlaisten ihmisten on helppo osallistua, ovat houkuttelevia, esteettömiä ja kohderyhmältään selkeitä. Jos tapahtuma on tarkoitettu kaikille, sen pitää tulla esille. Yleensä tapahtumiin, jotka ovat ilmaisia ja joihin ei tarvitse ilmoittautua on helpompi osallistua. Tapahtumissa tulisi huomioida kaikkia ja kannustaa kokeilemaan ja tekemään. Tuttuihin tiloihin ja tilanteisiin on helppo tulla. Nuorilta tulisi myös kysyä, millaisiin tapahtumiin he haluaisivat osallistua. Jos tulee palautetta, että joku asia on koettu hankalaksi tai toimimattomaksi, niin siitä tulisi ottaa opiksi ja keskustella yhdessä muiden työntekijöiden kanssa.

H1 on tehnyt monenlaisia huomioita kehitysvammaisten ja vammattomien ihmisten kanssakäymisestä Veturitalleilla. Joskus kanssakäyminen on rajoittunut samassa tilassa oleskeluun, toisinaan on ollut tilanteita, joissa kehitysvammaiset nuoret ovat menneet tutustumaan muihinkin kuin kaveritoiminnan nuoriin. Yhdessä on pelattu saman pöydän äärellä biljardia tai tanssittu tanssilattialla. Kanssakäymistä on ollut jonkin verran, ja se on ollut luontevaa. H1 ei ole koskaan nähnyt, että kukaan olisi katsonut oudoksuen, osoitellut tai nimitellyt kehitysvammaista nuorta. Kiusaamista-pauksia ei ole tullut vastaan, vaikka se usein huolestuttaa kehitysvammaisen lähi-ihmisiä. H1 korostaa, ettei syrjintää saa sallia, mutta sitä ei myöskään kannata pelätä etukäteen, vaan lähteä rohkeasti kokeilemaan yhteistä toimintaa.

H1:n mielestä työntekijöillä ei välttämättä tarvitse olla mitään erityisiä valmiuksia, kun puhutaan kaikille avoimesta toiminnasta. Tärkeää on olla kiinnostunut jokaisesta nuoresta omana itsenään. On hyvä olla tietoinen siitä, että nuorella saattaa olla mukana avustaja tai tulkki ja että jotkut nuoret hyötyvät hiukan hitaammasta puheesta tai asioiden toistamisesta uudemman kerran. Jos tuntuu siltä, että ei tule ymmärretyksi puolin tai toisin, siihen voi rauhassa etsiä ratkaisuja.

”Uteliaisuus, kiinnostus nuoresta ja nuorelle jutteleminen. Korrektien sanojen

käyttäminen ihmisistä ja asioista. Ei tarvitse ryhtyä varomaan mitä sanoo, mutta on hyvä huomata se, että jotkut sanat voivat olla sellaisia, mitä ennen on käytetty, mutta nykyään ne voi olla tosi loukkaavia.”

Positiivinen erityiskohtelu

H1:n mielestä on hyvin yksilöllistä, tarvitseeko kehitysvammaisen henkilö erityistä tukea osallistuakseen toimintaan. Toiset hyötyvät esimerkiksi kommunikoinnin kohdalla saatavasta avusta, toiset tarvitsevat apua uudessa paikassa ja tilanteessa, esimerkiksi narikkakäyttäytymisessä. H1 toivoo, että mahdollisuus erityiseen tukeen huomioidaan, mutta ei aliarvioida sitä mihin ihminen pystyy.

H1 on huomannut yleisesti, että joidenkin ihmisten kohdalla kehitysvammaisten ihmisten erityinen huomiointi näkyy hoivaamisena ja hössöttämisenä. Ihmiset eivät aina tiedä kuinka vammaiseen henkilöön tulisi suhtautua, ja usein heitä saatetaan sääliä, koska heidän todellisesta tilanteestaan tiedetään niin vähän. Usein kehitysvammaisen henkilö osaa tehdä itse, ja tarvitsisi rohkaisua tekemisiinsä. (Konttinen 68, 2007.)

”Lässyttäminen, liika selkokielistäminen, hämmästyminen siitä että kehitysvammaisen osaa ja tekee samaa mitä muutkin. Sekin on erityistä kohtelua. Toivoisin, että kohdeltais enemmän vertaisina kansalaisina.”

H1 tiivistää, että erityiskohtelu on perusteltua silloin, kun ilman erityiskohtelua ihminen ei voisi olla mukana toiminnassa.

6.2. Veturitallien työntekijöiden haastattelut

Haastattelin neljää Veturitallien työntekijää 19.5 – 10.6.2016 välisenä aikana. Käytän heistä nimityksiä H2, H3, H4 ja H5. H2 työskentelee Jyväskylän kaupungin nuorisotyön vastaavana nuorisohjaajana Jyväskylän keskusta-alueella ja Veturitalleilla. Hänen työnkuvaansa kuuluu muun muassa lasten ja nuorten osallisuuskasvatus. H3:n työnimike on nuorisohjaaja ja hän työskentelee Veturitalleilla avoimissa oivissa ja tekee yhteistyökuvioita Kisko-kahvilan kanssa. H4 työskentelee kahvilakoordi-

naattorina ja vastaa kulttuurikahvila Kiskon tapahtumatuotannosta ja sisällöstä. H5 on kulttuurituottaja, joka vastaa kulttuuriyhdistys Väristyksen toiminnasta ja yhteistyökuvioista, pääyhteistyötahona Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelut ja Veturitallit.

Yhteistyö

Haastateltavista jokaiselle Best Buddies -kaveritoiminta oli tuttua yhteistyön kautta. Konkreettisesti yhteistyö on näkynyt suunnittelupalavereina, yhteisenä tiedottamisena ja Best Buddies -nuorten vierailuina Veturitalleilla niin kaveripareina kuin ryhmänäkin.

”Parhaiten se näkyy sillon, kun se on näkymätöntä. Se on ollut ihan hauskaa, että aina ei edes huomaa, että ne kaveriparit täällä seikkailee meidän toiminoissa.” (H2)

Haastateltavat ovat kokeneet yhteistyön hyväksi, luontevaksi ja mielenkiintoiseksi. Yksi haastateltavista toteaa, että yhteistyö on ollut antoisaa, mutta haastavaa, sillä työmuoto on toisenlainen kuin mitä hän on aikaisemmin tehnyt, eikä kontaktipintaa kehitysvammaisten kanssa ole ollut paljoa. Haastateltavista kaksi nosti erityisen hyväksi asiaksi kaveritoiminnan suunnittelijan laatiman vuosikellon, josta näkee mitä yhteisiä tapahtumia on vuoden aikana tulossa.

Yhteistyö on koettu sujuvaksi, koska yhteisistä palavereista ja sopimuksista on pidetty hyvin kiinni. H2 kiittelee kaveritoiminnan työntekijöiden aktiivisuutta pitää huolta siitä, että yhteistyö toimii. Haastateltavat ovat kokeneet, että yhteistyö on tuonut Veturitalleille uusia nuoria ja lisännyt työntekijöiden tietoisuutta inklusioajattelusta.

”Olemme organisaationa oppineet inklusiivisesta ajattelusta, ja tosi konkreettisenä hyötynä meille tulee uusia nuoria sitä kautta. Vaikkakaan ei suuria määriä, mikä ei ehkä ole tarkoituksaan, mutta uudet nuoret ovat tavoittaneet toiminnan ja se on meille tärkeää.” (H5)

”Se hyöty tästä on, että ennen tätä yhteistyötä meidän perusajatus oli, että meidän tilat on esteettömiä ja kuka vaan saa tulla. Mut me ei kuitenkaan tehty sen eteen paljoa, että me oltas yritetty saada näitä, vaikkapa kehitysvammaisia tai liikuntavammaisia nuoria meidän toimintoihin mukaan. Me vaan luotettiin siihen, että meidän tilat on sellaisia, joihin voi tulla jos haluaa.” (H2)

Ideota yhteistyön kehittämiseksi tuli jokaiselta haastateltavalta. H2 kertoo, että suunnitelmissa on ollut keskustella esimerkiksi vammaispalveluiden kanssa siitä, miten Veturitallit voisivat lisätä tietoisuutta tiloista ja toiminnoista vammaisille nuorille. Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluilla ei tällä hetkellä vielä ole yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisessa voisi myös käyttää hyväksi asiantuntijuutta. H2 ehdottaa myös, että toimintaan voisi yhdessä haastaa mukaan myös muita yhdistyksiä.

H3 on miettinyt leiritoiminnan järjestämistä kaikille nuorille ja toivoo, että nuoria otettaisiin entistä enemmän mukaan suunnitteluun. Hän toivoo, että kehittämiskohteita voitaisiin miettiä yhdessä kaveritoiminnan kanssa. H4 miettii, että jatkossa esimerkiksi Call Out –jameja järjestävä porukkaa voitaisiin ohjeistaa ottamaan enemmän kontaktia kehitysvammaisiin nuoriin, jotta nuoret uskaltaisivat enemmän tulla mukaan. Hän uskoo, että ohjaajilla on mahdollisuus tutustuttaa ihmisiä toisiinsa ja vielä entistä enemmän myös ohjaajat voisivat mennä tutustumaan nuoriin. Hän myös toivoo, että toimintaa tehtäisiin vielä enemmän nuorten ehdoilla. H5 toivoisi lisää toimintaa, ja enemmän nuoria suunnittelemaan sitä yhdessä.

Tiedottaminen Veturitallien toiminnasta kaveritoiminnan suunnittelijalle ja siitä suoraan kaveritoiminnan nuorille on koettu toimivaksi, vaikka välillä tapahtumista tarpeeksi ajoissa ilmoittaminen on ollut haasteellista. Veturitallit tiedottavat tapahtumistaan yleisesti erilaisten viestintäkanavien kuten sosiaalisen median kautta. Yksi haastateltavista uskoo, että kehitysvammaiset ihmiset hyötyvät siitä, että tuttu henkilö kertoo heille toiminnasta, ja että suurin osa kehitysvammaisista nuorista saapuu paikalle kaveritoiminnan kutsumana. Haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että ilman Best Buddies -toimintaa kehitysvammaiset nuoret eivät löytäisi Veturitalleille niin hyvin.

”Ilman Best Buddies -toimintaa meillä työntekijöillä ois kovasti haastetta löytää nämä nuoret, se varmaan valitettavasti sillon jäis vähemmälle, kun sille ei ois resursseja. Toiminta ei silloin olis niin järjestelmällistä.” (H5)

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuus Jyväskylän nuorisopalveluissa tarkoittaa sitä, että kaikki nuoret ovat tervetulleita osallistumaan toimintaan ja kaikkia kohdellaan samalla tavalla hyvin.

Haastateltavista kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että työntekijöiden taito kohdata nuoria on keskeinen yhdenvertaisuutta edistävä tekijä. Lähtökohtana on, että jokainen paikalle tuleva ihminen kohdataan ammattitaitoisesti ja otetaan lämpimästi vastaan. Tiedottaminen koettiin tärkeänä yhdenvertaisuutta edistävänä tekijänä, jokaisen tulisi saada tietoa toiminnasta tasavertaisesti. Yksi haastateltavista mainitsi, että avoimissa tiloissa sijaitsevat biljardipöytä ja pöytätennispöydät aktivoittavat nuoria pelaamaan yhdessä ja tällä tavoin myös edistävät yhdenvertaisuutta.

H2 mainitsi yhdenvertaisuussuunnitelman puuttumisen yhtenä esteenä yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Yhdenvertaisuusteemaa voisi työyhteisönä pohtia vielä paremmin ja miettiä eri näkökulmista sekä mahdollisesti käyttää kokemusasiantuntijoita.

” Toki lähtökohta ja arvot on sellasia, että me otetaan kaikki vastaan sellasina kun ne on, mutta ehkä työyhteisön yhteistä näkemystä yhdenvertaisuudesta voisi pohtia vielä paremmin yhdessä.” (H2)

H3 on yhtä mieltä siitä, että yhdenvertaisuuteen voisi kiinnittää vielä enemmänkin huomioita. Hän toivoisi, että Best Buddies -toiminta näkyisi muuallakin kuin Veturitalleilla, esimerkiksi kaupungin muilla nuorisotaloilla.

H4 ja H5 ovat kokeneet yhdenvertaisuuden toteutuvan hyvin. H4 on huomannut, että erityisesti kevään aikana on ollut paljon tapahtumia, joissa on huomioitu erilaisia kohderyhmiä ja räätälöity tapahtumia erilaisten tarpeiden mukaan. H5 mainitsee, että Best Buddies -toiminnan ja Monikulttuurisuuskeskus Glorian järjestämä koulutus kohtaamisesta toi esille monia tärkeitä asioita, joita on otettu huomioon. Hän toivoisi lisää käytännönläheisiä koulutuksia ja henkilökunnan tietoisuuden lisäämistä.

Inklusio ja saavutettavuus

Haastateltavat ovat yhtä mieltä siitä, että kaikkien nuorten toiveita ja ideoita Veturitalien tapahtumista huomioidaan tasavertaisesti. Suunnitteluun myös toivotaan mukaan entistä enemmän kaikenlaisia nuoria. H5 mainitsee, että harrastusryhmissä kaikki ryhmäläiset ovat samalla viivalla ja saavat vaikuttaa siihen, mitä lähdetään tekemään. Välttämättä kaikkien ideoita ei voida toteuttaa, mutta lähtökohtana on se, että

nuoret vaikuttavat ryhmän toimintaan, esimerkiksi teatteriryhmissä puvustukseen, lavastukseen ja käsikirjoitukseen.

Veturitallien saavutettavuudessa olisi parantamisen varaa jokaisen haastateltavan mielestä. H2 on melko tyytyväinen siihen, että eri-ikäiset ja erilaiset ihmiset ovat löytäneet Veturitalleille ja hän pitää sitä talon vahvuutena, että kävijöinä on monen ikäisiä ihmisiä.

”Ku on joskus kauppakeskusnuorisotyötä miettinyt, niin ne nuoret hengailee kauppakeskuksissa sen takia, että ne on yhtenä muiden joukossa, eikä sinä kohderyhmänä nuoret. Asiakkaita asiakkaiden joukossa. Täällä (Veturitalleilla) siihen on aika hyvin pystytty vaikuttaa, kun on eri-ikäisiä ihmisiä, ettei välttämättä tuu sitä oloa, et tää on just nuorisotila.” (H2)

H2 lisää, että paljon on kuitenkin vielä tehtävissä, koska tilat ovat vielä melko uudet. Markkinointia pitäisi lisätä. Kun ihmisiä saisi edes kerran sisään taloon, he uskaltaisivat helpommin tulla uudestaan. H3 ja H4 ovat yhtä mieltä siitä, että tiedottamista ja markkinointia tulisi lisätä. Talon ulkopuolelle olisi hyvä asentaa ilmoitustaulu, mistä näkyisi mitä talolla tapahtuu mihinkin aikaan.

”Moni toiminta jää tosi pienelle huomiolle, markkinointi on pientä. Vieläkin on paljon tekemistä saavutettavuuden eteen, ihmiset ei ole tarpeeksi tietoisia, että tänne voi tulla.” (H4)

H5 kertoo, että joidenkin nuorten mielestä Veturitallien sijainti on huono. Pihalla on vastassa pitkä rivi ovia, joista ei ehkä tiedä mistä kuuluisi mennä sisälle. Hän uskoo myös, että kun kerran uskaltautuu sisälle, niin uudestaan tuleminen helpottuu. Veturitalleilla on periaatteena se, että jokaista sisälle tulevaa ihmistä tervehditään. Se on kaikkien työntekijöiden tehtävä, ei vain nuoriso-ohjaajien.

Veturitalleilla lähtökohtana jo tapahtumia suunniteltaessa on, että tapahtumat sopivat kaikille. Jotkut tapahtumat ovat kuitenkin kohdennettuja, esimerkiksi vain tietylle ikäryhmälle sopivia. Kulttuuriklubi Siperian ryhmässä ohjaajille kerrotaan jo heitä värvätessä periaate siitä, että kaikenlaiset ihmiset voivat tulla ryhmiin. Ohjaajilla pitää olla kyky ottaa vastaan monenlaisia nuoria. Tilanteita katsotaan aina tapauskohtaisesti ja

varmistetaan, että jokainen pystyy olemaan mukana. Veturitallien esteettömyydestä saatu palaute on ollut positiivista.

Haastateltavista kaksi koki kahvilan erityisen helposti lähestyttäväksi paikaksi Veturitalleilla. Myös peli-tilat ja avoimet pelitapahtumat sekä musiikkitapahtumat ovat houkuttelleet paikalle erilaisia ihmisiä. H4 uskoo, että tanssitapahtumiin on turvallista tulla, kun ohjaajat ovat ympärillä näyttämässä mallia. Hän mainitsee Halloween- ja vapujamit helposti lähestyttäväksi tapahtumiksi, joissa voi tutustua erilaisiin ihmisiin. H5 kertoo, että kulttuuriklubi Siperian tarjonnasta sirkus on siinä mielessä helposti lähestyttävä, että se on joka viikko auki samaan aikaan. Hän kokee, että ihmisiä on helppo ohjeistaa osallistumaan avoimeen toimintaan, jonne voi myös mennä vain seurailemaan. Ryhmiin, joihin täytyy sitoutua, on isompi kynnys lähteä. Kaikki ryhmätoiminta on maksutonta.

Jokainen haastateltava oli huomannut, että kehitysvammaiset ja vammattomat ihmiset viettävät yhdessä aikaa Veturitalleilla. Yhteistä aikaa on vietetty esimerkiksi peliilloissa, joissa nuoret ovat kysyneet toisistaan peliseuraa. Bändi- ja pelitapahtumissa sekä Call out –jameissa on näkynyt eniten sekä kehitysvammaisia, että vammattomia nuoria yhdessä.

”Peli-illoissa on näkynyt. Juttelevat keskenään, istuvat lähelläkin vaikkei juteliskaan, ei katsota oudosti, en ole havainnut sellaista.” (H3)

”Tulevat pelailemaan, välillä kun kun tulee kaveripareja, niin huomaa, että se kaveri on tarpeeton, molemmat löytää omia porukoita. Muutamat kaveriparit on löytäneet paikan hyvin.” (H4)

”Esimerkiksi bänditapahtumassa on se vammaisen nuori, joka katsoo muilta mallia, miten siellä ollaan tai sitten yhdessä pelaillaan, ilman, että se on ollut se oma kaveri, jonka kanssa pelaillaan.” (H2)

H5 mainitsee Veturitallien syntymäpäivät tapahtumaksi, jossa oli osallistujina paljon sekä kehitysvammaisia, että vammattomia nuoria. Siellä oli myös Best Buddies -toiminnan oma piste, jossa syntyi paljon kohtaamisia erilaisten ihmisten välille. Kult-

tuuriklubi Siperian ryhmissä ei toistaiseksi ole ollut yhtään vakituista kehitysvammaista kävijää.

Haastateltavat olivat sitä mieltä, että kohtaaminen on työntekijän tärkein työkalu, kun puhutaan kaikille avoimesta toiminnasta. On hyvä tiedostaa, minkälaisia nuoria on olemassa ja miten kohdata esimerkiksi ujo tai arka nuori. Haastateltavista kaksi mainitsi, että perustieto kehitysvammaisuudesta ja vammaisuudesta olisi hyvä olla.

”Koen, että olisi kiva ymmärtää enemmän kehitysvammaisuudesta, koska kaikki ei näy päällepäin. Toisaalta olen myös todennut sen, että liika tieto saattaa muuttaa käytöstä. Lisää tietoa olisi hyvä saada esteettömyydestä, ja miten osais esimerkiksi tiedottaa oikein.” (H4)

Haastateltavat näkivät erilaisia haasteita kaikille yhteisten palveluiden toteutumisessa. H2 pohti, että joissakin toimijoissa saattaa vielä olla vallalla ajatus siitä, että kehitysvammaisille ja vammattomille pitäisi järjestää eriytettyä toimintaa. Jokaisella nuorisotalolla on myös eri määrä työntekijöitä ja resursseja. Jos kehitysvammaisella nuorella ei ole omaa avustajaa, niin nuorisopalveluiden työntekijöillä ei ole resursseja siihen, että työntekijät toimisivat avustajina. H3 pitää tärkeänä, että työntekijät eivät vaihtuisi jatkuvasti. Jos vaihtuvuutta kuitenkin on, pitäisi pitää huoli siitä, että tieto inklusiosta siirtyisi myös eteenpäin. H4 näki haasteena sen, että tapahtumat saattavat leimautua liikaa tietyn porukan omiksi. Hän on tyytyväinen siihen, että jokaiselle taholle erikseen järjestettyjen tapahtumien sijaan on järjestetty yhteisiä tapahtumia. H5 pohti sitä, että asiat toimivat usein hankkeina, jolloin uhkana on hankkeen tai rahoituksen loppuminen. Olisi tärkeää, että toiminta ja ajatusmalli olisi oikeasti saatu ajettua sisään organisaatioon.

Positiivinen erityiskohtelu

Haastateltavat korostivat, että on hyvin yksilöllistä tarvitseeko kehitysvammaisen nuori erityistä tukea tai ohjausta osallistuakseen toimintaan Veturitalleilla. Jokainen ihminen kohdataan yksilönä, eikä aleta heti tuputtamaan apua tai erityiskohtelua. H4 toteaa, että kaikki nuoret saavat samanlaista apua esimerkiksi pelikonsolien käyttöön liittyen. Positiivisena erityiskohteluna H5 mainitsee kohdennetun tiedottamisen kehitysvammaisille nuorille kaveritoiminnan kautta. H3 uskoo, että tiedotteiden ja esitteiden selkokielisyydessä olisi vielä parantamisen varaa.

Haastateltavat olivat huomanneet arkielämässään tilanteita, joissa kehitysvammaisia ihmisiä on kohdeltu erilailla kuin muita. Välillä erityiskohtelulla tarkoitetaan hyvää, mutta se ei ole aina hyväksi. Kehitysvammaisille ihmisille suunnatusta toiminnasta ei kannatakaan tehdä liian helppoa, jotta motivaatio aktiiviseen ja omaehtoiseen toimintaan säilyy. Toisaalta apua ja tukea on oltava tarvittaessa aina saatavilla. (Lampinen 2007, 67). Kaksi haastateltavista kuitenkin mainitsi, että asiassa on menty viime vuosina parempaan ja avoimempaan suuntaan. Syitä erityiseen kohteluun uskottiin olevan esimerkiksi erilaisuuden pelko.

6.3 Kyselyn tulokset

Webropol-kysely lähetettiin yhteensä 63 henkilölle, joista 39 oli kehitysvammaisia ja 24 vammattomia nuoria. Vastauksia tuli yhteensä 20, joista 15 kehitysvammaisilta nuorilta ja 5 vammattomilta nuorilta. Vastausprosentti oli 32. Vastausprosentti ilmaisee tutkimuksen luotettavuutta, ja vastausprosentin jäädessä alhaiseksi tutkimuksen edustavuus voi jäädä kyseenalaiseksi. Osa vastauksista joudutaan yleensä hylkäämään vaillaisten vastausten vuoksi. Tyypilliset kyselytutkimusten vastausprosentit ovat nykyisin alle 50 prosentin suuruisia. (Vehkalahti 2014, 44.)

Tässä kyselyssä vastausprosentti jäi melko alhaiseksi, mutta olen tyytyväinen vastausten laatuun, yhtäkään kyselylomaketta ei tarvinnut hylätä puutteellisuuden vuoksi. Vastauksia tulee ymmärtää ja tulkita vain noin kolmasosan kokemuksina. Vastauksista käy ilmi erilaisia näkemyksiä ja toiveita, jotka ovat tärkeässä osassa tutkimustani. Oli ehdottoman tärkeää saada kuuluviin nuorisopalveluyhteistyön kohde-ryhmän ääni.

Avaan kyselyn tuloksia kysymys kerrallaan esitellen mielestäni tärkeimmät kyselyssä esiin nousseet asiat. Diagrammin ja kaavion avulla pyrin selkeyttämään ja täydentämään vastauksia.

Taustatiedot

Kysely lähetettiin 13-30 -vuotiaille Best Buddies -kaveritoiminnassa mukana oleville kehitysvammaisille ja vammattomille nuorille. Kyselyyn vastanneet olivat 13-29-vuotiaita, joista 80 % 16-24 -vuotiaita. Vastanneista 85 % oli tyttöjä tai naisia ja 15 % poikia tai miehiä. Jyväskylän Best Buddies -toiminnassa mukana olevien keski-ikä on

23 vuotta, 73 % prosenttia naisia ja 27 % miehiä (H1 Jyväskylän Best Buddies -toiminnan suunnittelija 2016).

KUVIO 2. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma.

Tieto Veturitallien tapahtumista

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin, mitä kautta vastaaja on kuullut Veturitallien tapahtumista. Vastaukseksi sai valita useita vaihtoehtoja. Kysymys ei ollut pakollinen, mutta vain yksi henkilö kahdestakymmenestä jätti vastaamatta. 80 % vastanneista ilmoitti saaneensa tietoa tapahtumista Best Buddies -toiminnan lähettämän kirjeen kautta. Seuraavaksi suosituin väylä tiedonsaantiin oli Best Buddies -toiminnan lähettämä tekstiviesti, josta 52 % vastanneista kertoi saaneensa tiedon. 21 % vastanneista kertoi saaneensa tiedon kaveritoiminnan Facebook -sivuilta. 15 % vastanneista oli saanut tietoa kaverilta tai aikuiselta. 65 % prosenttia vastaajista oli saanut tietoa useampaa kuin yhtä kautta. Avoimeen kenttään oli mahdollisuus kirjoittaa jos oli kuullut tapahtumista jostain muualta ja vastanneista kaksi olikin ilmoittanut saaneensa tietoa koulusta. Kaikki vastanneet ilmoittivat saaneensa tietoa jotakin kautta. Vastauksista voi päätellä, että kirje ja tekstiviesti ovat tehokkaimpia tapoja tiedottamiseen erityisesti kehitysvammaisille nuorille, Facebook-sivut taas tavoittivat paremmin vammattomat nuoret.

Kokemukset Veturitalleilla Best Buddies -kaveritoiminnan kutsumana

Viidennessä kysymyksessä halusimme tietää, missä eri tapahtumissa Veturitalleilla vastaaja on käynyt kaveritoiminnan kutsumana. Kysymys ei ollut pakollinen, mutta kaikki vastasivat siihen. Vastausvaihtoehtoja sai valita useita. Vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti, ja yhtä tapahtumaa lukuun ottamatta jokaisessa tapahtumassa oli kävijöitä vastanneista. Tapahtumista suurin osa oli pienryhmätapahtumia, joihin oli kutsuttu kahdesta kuuteen kaveritoiminnan nuorta. Suosituin tapahtuma oli joulukuussa 2015 järjestetyt pikkujoulut, joissa 35 % vastanneista ilmoitti käyneensä. Pikkujouluihin oli kutsuttu kaikki kaveritoiminnan nuoret ja tapahtuman suosioon on voinut vaikuttaa myös se, että se järjestettiin lauantaina, toisin kuin muut tapahtumat, jotka on järjestetty arki-iltoina. Pikkujoulujen jälkeen suosituin tapahtuma vastaajien keskuudessa oli syyskuussa 2015 järjestetty rap-artisti Mikael Gabrielin keikka, johon neljännes vastaajista oli osallistunut. Neljännesosa vastaajista ei ole käynyt Veturitalleilla kaveritoiminnan kutsumana. Käymättömyyttä perusteltiin sillä, että ohjelma ei ole ollut kiinnostavaa ja vastaajista kaksi oli tullut mukaan vasta kevätkaudella ja tapahtumat ovat osuneet huonoihin ajankohtiin.

Kaikki vastanneista olivat yhtä mieltä siitä, että Veturitalleille on helppo tulla. Sijainti ja linja-autoyhteydet paikalle koettiin hyväksi.

”Sijainti on hyvä, yleensä ulkona kyltit ovat hyvät, että tietää mistä ovesta kuuluu mennä sisälle”

Vaikka paikalle tuleminen on koettu helpoksi, muutama vastaajista mainitsee ensimmäisten käyntikertojen olleen vaikeampia.

”Oli pikkasen ensin vaikee”

”Ensimmäisellä kerralla oli vaikea tietää oikea ovi”

Kahdeksas kysymys oli avoin kysymys, jossa sai kertoa mikä on ollut kivaa Veturitalleilla. Vastauksissa korostuu kavereiden ja muiden ihmisten tapaamisen merkitys. Musiikit ja konsertit ovat saaneet kehuja, erityisesti Mikael Gabrielin keikka. Yksittäisinä mukavina asioina on pidetty kahvilaa, tulishow'ta, Veturitallien synttäriviikkoa ja hyvää ilmapiiriä.

”Rento meininki, monenlaista porukkaa, saa tehdä mistä itse tykkää, mutta paikalta löytyy myös henkilökuntaa, jos jotain tarvitsee. Ilmaiset tapahtumat ovat olleet mahtavia! Opiskelijana ei ole hirveästi varaa käydä esim. konserteissa tai teatterissa, mutta Veturitalleilla pääsee nauttimaan kulttuuritarjonnasta ilmaiseksi tai lähes ilmaiseksi.”

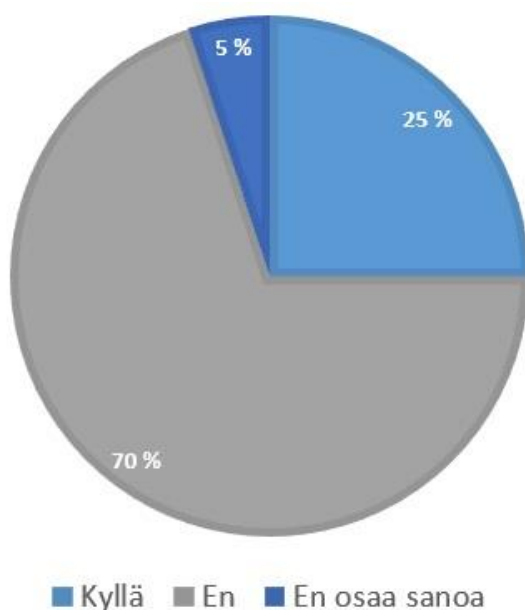
”aikuiset ja tapahtumat, musiikki ja Mikael Gabriel”

”Bänditapahtumien bändit, yhdessäolo”

Halusimme myös tietää, jos jostakin tapahtumasta tai tilanteesta on jäänyt huono fiilis. Avoimessa kohdassa oli mahdollisuus kertoa tilanteesta enemmän. Vastauksia tuli kaksi, toisen mielestä joskus on ollut vähän hankalaa, mutta ei kuitenkaan liikaa. Toinen vastaajista oli kokenut ongelmana sen, kenen kanssa saapua paikalle.

Muut kokemukset Veturitalleilta

Kymmenennessä kysymyksessä halusimme tietää, kuinka moni on käynyt Veturitalleilla ilman Best Buddies -toiminnan kutsua.

KUVIO 3. Veturitalleilla käyneet ilman Best Buddies -toiminnan kutsua

Vastaajista viisi ilmoitti käyneensä, ja heistä kaksi oli kehitysvammaisia henkilöitä. Vammattomista nuorista kolme viidestä on käynyt Veturitalleilla ilman kaveritoiminnan kutsua. Vastaajista 14 ei ole käynyt Veturitalleilla ilman kutsua. Tulos tukee

haastatteluissa ilmi tullutta kokemusta siitä, että ilman Best Buddies -toimintaa kehitysvammaisten nuorten on vaikeaa löytää Veturitalleille.

Avoimeen kohtaan sai kertoa, miksi ei ole käynyt Veturitalleilla muuten vain, ilman kutsua. Vastauksissa mainittiin pitkä matka paikalle, ajanpuute sekä tietämättömyys Veturitallien olemassaolosta.

”Siellä on paljon ohjelmaa nuoremmille tai eri asioista kuin minä kiinnostuneille. Se on myös kaukana kotoa, eivätkä ystäväni käy siellä. Toiminta on kuitenkin kiinnostavaa ja eläväistä!”

”Jos ei ole ilmoitusta tapahtumista, niin ei silloin voi ihan yksin tulla”

Kaikki viisi vastaajaa kokivat, että Veturitalleille on kuitenkin helppo saapua myös ilman kutsua. Yksi vastanneista kertoi pitävänsä karaoken laulamista ja biljardin pelaamisesta Veturitalleilla. Neljännessätoista kysymyksessä sai kertoa, jos jokin asia on tuntunut hankalalta. Kukaan ei vastannut siihen, joten voi päätellä, ettei hankalia asioita ole sattunut.

Veturitalleilla käyminen jatkossa ja toiveet ohjelmasta

Viidennessätoista kysymyksessä kysyttiin, aikooko vastaaja jatkossa tulla Veturitalleille. Kysymys oli pakollinen ja siihen vastasivat kaikki. 75 % ilmoitti tulevansa jatkossakin, kukaan ei vastannut, ettei tulisi enää. 25 % prosenttia vastanneista ei osannut sanoa, aikooko jatkossa tulla paikalle.

Kuudestoista kysymys oli avonainen, ja siinä sai halutessaan esittää toiveita Veturitallien tapahtumista ja toiminnasta. Musiikkikeikat ja konsertit toistuivat toiveissa ja niiden lisäksi muutama vastanneista toivoi discoa. Toimintaa toivottaisiin enemmän ja erityisesti viikonloppuisin.

”Musiikki ja teatteritapahtumia. Viikonlopputoimintaa.”

”Toimintaa voisi olla useammin, en pääse viikoilla.”

”Ilmaiskeikkoja, erilaisia kokeilukertoja eri harrastuksiin.”

6.4 Havainnoinnit Veturitalleilla

Päätimme yhdessä opinnäytetyöni tilaajan kanssa ottaa havainnoinnin yhdeksi keinoksi aineiston keräämiseen muiden menetelmien rinnalle. Havainnointi saattaisi tuottaa sellaista tietoa, jota ei kyselyillä tai haastatteluilla saataisi tai vahvistaa niitä tietoja, joita muilla tiedonkeruumenetelmillä sain. Havainnointi tapahtui kaveritoiminnan järjestämissä pienryhmätapahtumissa, joihin oli kutsuttu kahdesta kuuteen henkilöä kerralla. Pääsin osallistumaan yhteensä neljään tapahtumaan, jotka olivat Call Out Jamit 4.3, improvisaatioteatteriesitys 21.4, forum-teatteriesitys 16.5 sekä rap-artisti Mäkin keikka 3.6. Tapahtumia olisi ollut enemmänkin, mutta osa niistä peruuntui vähäisen osallistujamäärän takia ja osaan en itse päässyt henkilökohtaisten kiireideni takia. Havainnointikerrat kestivät noin kahdesta kolmeen tuntia kerrallaan. Jokaisen havainnointikerran alussa esittäydyin kaveritoiminnan kutsumille nuorille, ja kerroin tutkimuksestani sekä siitä, että tulen mahdollisesti kyselemään heiltä muutamia kysymyksiä. Parhaiten tutkimuskohteen jäsenten luottamuksen saavuttaa, kun tutkittaville kertoo mahdollisimman pian, mikä tutkimuksen luonne on (Vilkkä 2006, 57).

Hain havainnoimalla tietoa siitä, miten kehitysvammaiset nuoret ovat vuorovaikutuksessa muiden Veturitalleilla olleiden nuorien kanssa, tarvitsevatko he erityistä tukea ja kannustusta vuorovaikutukseen ja millaisia kohtaamisia heillä syntyy Veturitallien työntekijöiden kanssa. Havainnoinnin lomassa kyselin nuorilta heidän mielipiteitään Veturitalleista, syitä minkä takia paikalle on tultu ja olisiko tullut paikalle ilman Best Buddies -toiminnan kutsua. Havainnointiin voidaan liittää myös teemahaastattelun tapaista keskustelua tutkittavien kanssa, jolloin tutkijalle tulee mahdollisuus ymmärtää toimintaa syvemmin (Routio, 2007). Havainnoinnissa käytin apuna vihkoa, johon kirjoitin asioita ylös. Suositeltavaa olisi kirjoittaa havainnot ylös sitä mukaan kun niitä havainnoi, mutta itse usein kirjoitin ne vasta tapahtuman jälkeen, ettei kukaan tuntisi oloaan liian tarkkailluksi. Muistiinpanojen kirjaaminen ei saa häiritä tilanteen luonnollista kulkua. (Vilkkä 2006, 102.)

Ensimmäinen tapahtuma oli tanssitapahtuma Call Out Jam, jossa yleisöllä oli mahdollisuus harjoitella erilaisia tanssityylejä ohjatusti, mutta rennolla meiningillä. Mukana oli kaksi kehitysvammaista Best Buddies -nuorta. Yleisöä ei erityisesti houkuteltu lähtemään mukaan, ja Jyväskylän Best Buddies -työntekijän tsemppauksesta ja kannustuksesta huolimatta kukaan kaveritoiminnan nuorista ei lähtenyt mukaan tanssi-

maan. Muutaman tunnin jälkeen siirryimme erään nuoren pyynnöstä kiertelemään Veturitalleja, koska paikka ei ollut hänelle kovinkaan tuttu. Takaisin tanssitilaan pääsyämme nuorista toinen lähti hetkeksi tanssimaan kaveritoiminnan työntekijän kanssa, jolloin myös toinen nuorista innostui hiukan jammailemaan paikallaan, kun kukaan ei ollut istumassa vieressä. Toiset tarvitsevat kannustusta lähteäkseen toimintaan mukaan ja toiset omaa tilaa. Illan päätteeksi toinen nuorista jutusteli pitkän aikaa kahvilan työntekijän kanssa.

Seuraavat kaksi tapahtumaa olivat molemmat teatteriesityksiä, toinen improvisaatio-teatteria, jossa yleisöllä oli mahdollisuus ehdottaa aiheita näytelmään ja toinen forum-teatteriesitys, jossa yleisöön otettiin kontaktia keskusteluiden kautta. Esitysten aikaisesta havainnoinnista haastavaa teki se, että meinasin itse tempautua mukaan esityksiin unohtaen tutkijan roolini sekä se, että vuorovaikutusta ja osallistumista oli vaikea havainnoida, kun suurin osa ajasta istuttiin penkillä seuraten näytelmää. Teatteriesitykset näyttivät kuitenkin viihdyttävän kaikkia, kaikki osallistuivat esitykseen aplodein ja naurahduksin. Forum-teatteriesityksessä yleisöä pyydettiin keskustelemaan näytelmän tapahtumista, jolloin myös kaveritoiminnan nuoria osallistui keskusteluun ja antoi mielipiteitään, kuinka näytelmässä tulisi edetä.

Kesäkuun tapahtumana oli rap-artisti Mäkin keikka. Tapahtumassa oli minun ja Jyväskylän Best Buddies -työntekijän lisäksi kaksi kaveritoiminnan kehitysvammaista nuorta, sekä kymmeniä muita Veturitallien käyttäjiä. Istuimme aluksi omassa pöydässämme, ja myös muut käyttäjät näyttivät olevan omissa porukoissaan. Keikan alkaessa siirryimme seuramaan sitä lähemmäksi ja jammailemaan yhdessä muun yleisön kanssa. Molemmat nuoret näyttivät viihtyvän keikalla, tanssivat ja taputtivat ja ottivat valokuvia keikasta kuten muutkin nuoret.

Jokaisessa tapahtumassa jutustelin kaveritoiminnan nuorten kanssa kaikenlaista, kysellen samalla rennolla otteella heidän fiiliksiään ja mielipiteitään Veturitalleista. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että ilman kaveritoiminnan kutsua he eivät olisi tulleet paikalle, koska eivät olisi tienneet tapahtumista. Se, että paikalla heidän kanssaan on kaveritoiminnan työntekijä, koettiin tärkeäksi. Kaikki eivät aikaisemmin olleet käyneet Veturitalleilla, mutta olivat kuitenkin kuulleet paikasta kaveritoiminnan kautta. Veturitalleille osattiin tulla hyvin. Erään nuoren mielestä Veturitalleilla tulee harvoin käytyä sen vuoksi, että sijainti on liian syrjäinen keskustaan nähden. Nuoret myös tiesivät

melko vähän Veturitalleilla tapahtuvasta toiminnasta ja mahdollisuudesta tulla sinne viettämään aikaa. Nuoret toivoivat, että Veturitalleilla olisi enemmän musiikkitapahtumia, erityisesti Robinia toivottiin esiintyjäksi.

Havainnoinnin perusteella kaveritoiminnan nuoret viettävät Veturitalleilla aikaa omassa ryhmässään ja varsinkin aluksi keskustelua ylläpitää kaveritoiminnan työntekijä. Teatteriesityksissä mukaan lähteminen oli helppoa, koska siihen kannustettiin näyttelijöiden puolelta, eikä vain kaveritoiminnan työntekijän osalta. Musiikkitapahtumissa tanssimaan lähtemiseen tuntui olevan isompi kynnys. Täytyy kuitenkin huomioida se, että jokaisessa tapahtumassa osallistujina olivat eri nuoret, joista jokainen on erilainen yksilö ja persoona. Vaikka Best Buddies -työntekijällä oli iso rooli keskustelun ylläpitäjänä ja kannustajana, huomasin, että keskustelu ja tekeminen jatkuivat, vaikka hän olisi välillä lähtenyt käymään muualla. Vuorovaikutus muiden nuorten kanssa oli vähäistä, mutta uskon sen olevan ihan tyypillistä toisilleen vieraiden ihmisten keskuudessa. Tanssiessa kaikki olivat samalla tanssilattialla ja teatterissa istuttiin vierekkäin, enkä huomannut minkäänlaista välttelyä tai outoja katseita. Nuoret olivat nuoria muiden joukossa. Kannustusta ja tukea osallistumiseen tarvittiin ainakin aluksi jonkin verran kaveritoiminnan työntekijän puolelta, mutta jatkuvalla vieressä olemisellä ja ohjaamisella ei ollut tarvetta.

Havainnointi osoitti selkeästi sen, että inklusiivisen nuorisotyön laajeneminen muillekin Jyväskylän nuorisotiloille olisi tarpeen. Osa kehitysvammaisista osallistujista oli saapunut Veturitalleille lähes 30 kilometrin päästä, eivätkä he olleet koskaan käyneet oman alueensa nuorisotilalla. Tieto Veturitallien tarjoamista vapaa-ajanviettomahdollisuuksista oli vähäistä, jolloin nuorilla ei myöskään ollut ideoita siitä, mitä kaikkea talolla olisi mahdollista tehdä ja miten tapahtumien suunnitteluun voisi itse vaikuttaa. Veturitallien tuominen tutuksi nuorille on merkittävä askel nuorten osallisuuden lisäämisessä.

7 YHTEENVETO JA LOPPUPÄÄTELMÄT

Selkeyttääkseni tutkimuksessani ilmi tulleita asioita ja kehittämissuhteita, laadin SWOT-analyysin. SWOT-analyysi on suosittu analysointimenetelmä, jossa nelikenttäräydön avulla voi yksinkertaisesti selvittää toiminnan vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. (Suomen riskienhallintayhdistys 2016.) Laatamani SWOT-analyysi sisältää keskeisimmät esiin nousseet asiat niin haastatteluista kuin kyselyistäkin.

KUVIO 4. Yhteistyöstä saatu palaute tiivistettynä nelikenttäräydöön.

SWOT-ANALYYSI YHTEISTYÖKUVIOSTA

<p style="text-align: center;"><u>VAHVUUDET</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaveritoiminnan suunnittelija tuo kaveriparit tutustumaan Veturitalleille -> helpompi tulla jatkossa - Tapahtumien suunnittelussa huomioidaan erilaiset ihmiset - Kaikilla nuorilla mahdollisuus osallistua tapahtumien suunnitteluun - Kiusaamistilanteita ei ole tullut vastaan, vaan luonnollisia kohtaamisia ja yhdessäoloa - Vuosikello - Tieto inkluusioajattelusta lisääntynyt - Nuoret kohdataan sellaisina kuin he ovat, jokaista tervehditään - Veturitallien eri-ikäiset kävijät - Esteettömyys - Ilmainen ryhmätoiminta 	<p style="text-align: center;"><u>HEIKKOUEDET</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Markkinointi, tiedottaminen - Aikataulut - Resurssit - Kaikkia nuoria ei tavoiteta esimerkiksi kouluympäristössä, vaan viesti Veturitallien toiminnasta menee usein vain kaveritoiminnan kautta - Jyväskylän nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelman puute - Tiedotteiden selkokieliyys - Veturitallien epäselvä sisäänkäynti
<p style="text-align: center;"><u>MAHDOLLISUUDET</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nuorten osallisuuden lisääminen Veturitallien toiminnan suunnittelussa - Veturitallien työntekijöiden tutustuminen kaveritoiminnan nuoriin - Yhteistyö muiden yhdistysten ja järjestöjen kanssa - Kehitysvammaisten lähi-ihmisille suunnattu toiminta - Säännöllisemmät pienryhmätapaamiset - Lisää keskustelua yhdenvertaisuudesta - Lisää yhteistyötä, esimerkiksi leiritoimintaa - Yhteistyön laajentaminen muille nuorisotiloille - Koulutukset, kokemusasiantuntijat - Ilmoitustaulu Veturitallien pihaan - Enemmän viikonlopputoimintaa ja musiikkitapahtumia 	<p style="text-align: center;"><u>UHAT</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon saavuttamattomuus - Ihmisten ennakkoluulot kehitysvammaisia kohtaan, liika hoivaaminen ja huolenpito - Toiminnan jatkuvuus - Työntekijöiden vaihtuvuus

Haastateltavat ovat kokeneet yhteistyön pääosin sujuvaksi ja toivoisivat yhteistyötä tehtävän vielä enemmänkin. Säännölliset neuvottelut ja suunnittelupalaverit on koettu hyviksi, erityisesti kaveritoiminnan suunnittelijan tekemä vuosikello on ollut hyödyllinen väline, josta näkee vuoden aikana tapahtuvat yhteistyökuviot. Veturitallien työntekijät ovat olleet tietoisia aina, kun kaveritoiminnan ryhmä saapuu paikalle, jotta he osaavat opastaa ja huomioida ryhmää. Tapahtumat suunnitellaan aina lähtökohtaisesti niin, että kaikki voivat osallistua. Toimiva käytäntö on ollut myös uusien kaveriparien tutustuttaminen Veturitalleihin yhdessä kaveritoiminnan suunnittelijan kanssa. Yhteistyö on opettanut nuorisopalvelun työntekijöille inklusioajattelua ja tuonut Veturitalleille uusia kävijöitä. Nuorisopalveluiden työntekijät ovat kokeneet hyödylliseksi kaveritoiminnan kohdennetun tiedottamisen Veturitallien tapahtumista suoraan kehitysvammaisille nuorille.

Veturitallit ovat tulleet tutummaksi kaveritoiminnan nuorille ja kokemuksia kaikille avoimesta nuorisotyöstä on syntynyt. Kehitysvammaisten ja vammattomien nuorten välinen kanssakäyminen on ollut luonnollista, eikä kiusaamisesta tai syrjinnästä ole näkynyt merkkejä. Webropol-kyselyn tuloksista voi päätellä, että Veturitallit tunnetaan hyvin kaveritoiminnan nuorten keskuudessa ja paikalle tuleminen on helppoa esimerkiksi kätevien linja-autoyhteyksien vuoksi. Parhaiten tieto tapahtumista on kulkenut tekstiviestin ja kirjeen välityksellä, eli suoraan kaveritoiminnan kautta. On hyvä, että tieto kulkee muitakin reittejä pitkin, esimerkiksi juuri Facebookissa tai koulun välityksellä. Yhdessäolo ja musiikkiesitykset on koettu mukaviksi asioiksi.

Yhteistyön haasteiksi on koettu aikataulut, tieto Veturitallien tapahtumista olisi hyvä saada kaveritoiminnan suunnittelijalle mahdollisimman aikaisin, jotta tapahtumiin osallistuminen olisi helpompaa. Kaveritoiminnan suunnittelija näkee myös ongelmallisena sen, että tieto talon tapahtumista kulkee kaveritoiminnan kautta, eikä suoraan kehitysvammaisille nuorille esimerkiksi heidän kouluympäristössään. Tieto ei ole tällöin aidosti saavutettavissa. Tiedotteiden selkeämpään ulkoasuun ja selkokielisyyteen tulisi kiinnittää huomiota entistä enemmän. Veturitallien epäselvä sisäänkäynti sai kommentteja sekä nuorilta, että työntekijöiltä. Veturitallien pihaan voisi pystyttää selkeät opasteet siitä, mitä talolla tapahtuu ja mistä ovesta kuljetaan sisään. Yksi suuri puute on Jyväskylän nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelman puute,

joskin suunnitelman laatiminen on työn alla.

Yhteistyön tavoitteena on luoda aidosti kaikille nuorille suunnattua nuorisotoimintaa. Siitä mitä se tarkoittaa ja miten tavoite saavutetaan, tulisi keskustella vielä enemmän. Veturitallien työntekijät toivoivat lisää yhteisiä palaverieja sekä koulutuksia teemaan liittyen. Kaveritoiminnan työntekijöiden ja nuorten asiantuntijuutta voisi käyttää apuna myös Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelmaa laadittaessa. Nuorten osallisuutta tulisi lisätä tapahtumia suunniteltaessa, jotta ne olisivat aidosti heitä kiinnostavia. Jokaisella nuorella on mahdollisuus osallistua Veturitallien tapahtumien suunnitteluun, mutta kaikki eivät välttämättä ole tietoisia mahdollisuuksistaan.

Osallistumiseen tulisi kannustaa entistä enemmän, sillä etenkin vammaisille ihmisille osallisuus ei ole itsestään selvää, eivätkä he ehkä ole tietoisia omista oikeuksistaan osallistua toiminnan suunnitteluun yhdenvertaisesti muiden kanssa (Ilonen & Haapala 2013, 157). Osallisuutta voisi lisätä esimerkiksi järjestämällä Veturitalleilla tapahtumia, joihin kutsuttaisiin kaikenlaisia nuoria suunnittelemaan talon toimintaa ja laajemmalla mittakaavalla kenties koko Jyväskylän kaupungin nuorisotoimintaa. Mitä nuoret haluaisivat vapaa-ajallaan tehdä, missä he haluaisivat viettää aikaa ja millaisia erilaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia heillä on. Nuorille voisi tarjota erilaisia mahdollisuuksia päästä tutustumaan Jyväskylän kaupungin tarjoamiin osallisuuden ja vaikuttamisen muotoihin esimerkiksi työpajojen avulla.

Jatkossa toimintaa voisi laajentaa myös Veturitallien ulkopuolelle, esimerkiksi lähi-alueiden nuorisotaloille. Yhteistyö muiden vähemmistöryhmien parissa työskentelevien kanssa voisi olla antoisaa. Tiedon jakaminen yhdenvertaisesta toiminnasta nuorten parissa työskenteleville on avainasemassa inklusion toteutumisessa. Hyviä kokemuksia ja käytäntöjä voisi nostaa entistä enemmän keskusteluun. Kehitysvammaisten nuorten lähi-ihmisten huomiointi ja heille tiedottaminen voisi tulevaisuudessa olla isommassa roolissa.

Veturitallien tapahtumien tulisi olla sellaista, jossa pystyy olemaan mukana monin eri tavoin. Nuorisopalveluiden työntekijät voisivat vielä enemmän kohdata kehitysvam-

maisista nuoria ja tutustua heihin, sekä olla omalla esimerkillään läsnä. Kaveritoiminnan suunnittelija toivoisi tulevaisuudessa säännöllisiä pienryhmätapaamisia kerta-luontoisten kokeilujen sijaan. Nuorten toiveissa korostuivat erityisesti musiikkitapahtumat ja viikonloppuisin tapahtuva toiminta.

Verrattuna nuorisopalveluyhteistyön ensimmäiseen vuoteen, yhteistyön on koettu toimivan entistä paremmin. Best Buddies -toiminta on luonteva osa Veturitalleja ja yhteistyön toivotaankin jatkuvan tulevaisuudessa. Viime vuosina kehitysvammaiset nuoret ovat löytäneet paikalle entistä paremmin ja sijainti on tullut tutuksi useammalle. Aktiivisia kehitysvammaisia kävijöitä on kuitenkin vasta vähän ja prosessi vaatii vielä aikaa. Vastuu erilaisten mukaantulon esteiden poistamisesta on niin julkisella vallalla kuin nuoren kasvuympäristön aikuisillakin, mutta erityisesti niillä, jotka järjestävät ja ohjaavat nuorten vapaa-ajan toimintoja. Nuorten vapaa-ajan eriarvoisuuden tutkiminen on tarpeen ja sitä tulisi nostaa jalustalle aiempaa aktiivisemmin. Tavoite kaikille nuorille yhteisestä nuorisotyöstä on vielä kesken, mutta menee kokoajan parempaan suuntaan inklusiotietouden lisääntyessä. (Kestilä ym. 2011, 129.)

7.1 Tutkimuksen luotettavuus ja laatu

Opinnäytetyön, kuten muidenkin tutkimusten ja johtopäätösten tulisi olla oikeita ja luotettavia. Opinnäytetöissä yhtenä hyvyyden mittarina käytetään termiä luotettavuus, joka mittaa myös työn laatua. Tieteen luotettavuuskäsitteet ovat reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetilla tarkoitetaan saatujen tutkimustulosten pysyvyyttä, eli sitä saadaanko tutkimuksesta samat tulokset jos se toistetaan. Validiteetilla tarkoitetaan oikeiden asioiden tutkimista ja kykyä tutkia ja mitata sitä, mitä on tarkoituskin.

Tutkimuksen luotettavuutta täytyy miettiä jatkuvasti työtä tehdessä. Yksi tärkeimmistä asioista on dokumentaatio, jossa kaikki ratkaisut ja valinnat tutkimusmenetelmistä perustellaan. (Kananen 2012, 161, 173.) Olen perustellut jokaisen valitsemani tiedonkeruumenetelmän ja päätyneet niihin yhteisymmärryksessä tilaajani kanssa. Haastattelukysymykset sekä Webropol-kysely saatekirjeineen ovat luettavissa liitteissä, jolloin tutkimus on tarvittaessa mahdollisuus toistaa.

Pätevässä tutkimuksessa tutkittavien tulisi ymmärtää haastatteluiden ja kyselylomakkeiden kysymykset oikein. Tulokset vääristyvät, jos vastaaja ei ajattelekaan, kuten tutkija oletti (Vilka 2005, 161.) Haastatteluissa etuna oli se, että pystyin avaamaan jokaista kysymystä haastateltaville, jos jokin kohta jäi epäselväksi. Pysin luomaan haastattelukysymykset selkeiksi ja ymmärrettäviksi ja käyttämään mahdollisimman selkeitä sanavalintoja. Kyselylomakkeen suunnittelu oli haastavampaa, sillä siinä oli riskinä se, että kysymyksiä ei ymmärrettäisi oikein. Esimerkiksi kysymyksessä numero seitsemän halusimme selvittää Veturitallien saavutettavuutta kysymällä onko Veturitalleille helppo tulla. Kysymys on hiukan tulkinnanvarainen, joku voi ajatella sen niin, että Veturitalleille on helppo tulla, koska tietää missä paikka sijaitsee ja toinen taas voi ajatella henkistä saavutettavuutta, sitä tuntuuko Veturitalleille tuleminen mukavalta. Halusimme kuitenkin jättää kysymyksen mahdollisimman selkeäksi, ja joka tapauksessa kaikki vastaukset tavalla tai toisella kuvaavat saavutettavuutta. Avoimeen kohtaan oli myös mahdollista perustella vastaustaan.

Tutkimuksen pätevyyttä lisää monien eri tutkimusmetodien käyttö (mt., 161). Käytin tutkimuksessani kolmea eri tutkimusmetodia: kyselyä, haastatteluja sekä havainnointia. Opinnäytetyötä tehdessä keskimäärin viisi haastattelua on hyvä määrä, kun haastattelut ovat keskeinen kehittämistyön aineisto (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013, 12). Haastattelin ihmisiä, joilla on kokemusta kaveritoiminnan ja nuorisopalveluiden välisestä yhteistyöstä ja haastatteluiden monipuolisuutta lisäsi jokaisen haastateltavan erilainen työnkuva, jolloin näkökulma yhteistyöhönkin on eri. Kyselyssä vastausprosentti jäi pieneksi, mutta vastaukset olivat laadukkaita ja niistä sai paljon hyödynnettävää tietoa. Opinnäytetyötä tehdessä kyselyn aineiston edustavuus onkin määrää tärkeämpi (mt., 12).

7.2 Oma arvio työstä

Opinnäytetyöni tavoitteena oli avata Best Buddies -kaveritoiminnan ja Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden välistä yhteistyötä, tuoda esille yhteistyön vahvuudet ja heikkoudet ja saada kaikkien osapuolten ääni kuuluviin. Aihe oli kiinnostava, koska sen hyöty sekä Best Buddies -toiminnalle, että Jyväskylän kaupungin nuorisotyölle ja koko ammattialalle oli selkeä. Opinnäytetyöprosessini kesti reilut puoli vuotta suunnit-

telusta aineistonkeruun kautta itse kirjoittamisprosessiin. Työ eteni suunnittelemasani rytmissä ilman suurempaa paniikkia, vaikka kirjoittaminen kesäaikaan toi omat haasteensa tilaajani ja oman ohjaajani lomien vuoksi.

Mielestäni onnistuin luomaan kartoituksen, josta on hyötyä tilaajalleni, kun vastaavaa yhteistyökuviota aletaan käynnistämään Tampereella. Kartoitus avaa tehtyä yhteistyötä ja antaa konkreettisia esimerkkejä siitä, millaisia hyväksi havaittuja käytäntöjä myös he voisivat hyödyntää. Aika näyttää, millaista yhteistyötä Tampereella aletaan tehdä ja kuinka paljon he pystyvät hyödyntämään työtäni suunnitteluprosessissa. Olen tyytyväinen haastatteluihin, joista jokaisesta sain irti paljon hyödyllistä tietoa yhteistyön kehittämisen kannalta. Webropol-kyselyn teko oli opettavainen ja haastava kokemus, ja vastauksien vähäisestä määrästä huolimatta sain arvokasta tietoa Veturitallien käyttäjäkokemuksista.

Havainnoinnin suunnitteluun ja järjestelmällisyyteen olisin voinut panostaa enemmänkin, nyt se jäi melko suppeaksi osaksi työtäni. Havainnointia tehdessä etukäteissuunnittelu on tärkeää ja havaintojen ylöskirjaamista ja tutkijan roolia suhteessa tutkittaviin on syytä miettiä etukäteen (Kananen 2012, 98). Omalla kohdallani etukäteissuunnittelu jäi melko pieneksi, havainnointikertoja oli vähän ja koin vaikeaksi poimia oikeita asioita ja kirjata niitä ylös heti tilanteessa. Usein muistiinpanojen kirjoittaminen jäi myöhempään iltaan, jolloin asioita ei ehkä muistanut enää niin tarkkaan.

Pyrin käyttämään työssäni monipuolisesti lähteitä, jotka eivät olisi yli kymmentä vuotta vanhoja. Onnistuin siinä hyvin, yhtä lukuun ottamatta kaikki lähteeni ovat alle kymmenen vuotta vanhoja ja useimmat viime vuosina kirjoitettuja. Tiedon löytäminen tuotti kuitenkin vaikeuksia, erityisesti inklusion teemaan liittyvä lähdemateriaali painottui usein fyysiseen esteettömyyteen tai koulumaailman inklusioon. Ennen tätä työtä inklusion termi oli itsellenikin melko epäselvä, mutta tämä tutkimus on opettanut minulle paljon inklusiivisesta ajattelusta. Tiedon löytämisen haasteet johtivat siihen, että haastatteluiden purut jäivät teoriapohjaltaan heikommaksi kuin olin suunnitellut. Pääasia oli kuitenkin tuottaa uutta ja hyödynnettävää tietoa yhteistyökuvioista tilaajalleni, ja siinä koen onnistuneeni.

Jos yhteistyökuvio Tampereella saadaan alkamaan, yksi mahdollinen jatkotutkimusaihe voisi olla Tampereen nuorisopalveluiden työntekijöiden inklusiotietouden kartoittaminen ja se, millaisia odotuksia, suunnitelmia ja toiveita heillä olisi yhteistyökuviosta. Jyväskylässä kaveritoiminnan visiona on laajentaa yhteistyötä muillekin kaupungin nuorisotiloille. Se mitä sen eteen on vielä tehtävä ja millaisia ajatuksia kaupungin nuorisotyöntekijöillä on yhteistyöstä, tarjoaisi myös mielenkiintoisen opinnäytetyöaiheen. Omaa tutkimustani voisi myös laajentaa haastattelemalla muitakin Veturitallien käyttäjiä, kuin kaveritoiminnan nuoria.

LÄHTEET

Ahola, Sanna 2016. Esteettömyys ja saavutettavuus ihmisoikeutena. VIA-projekti. Viitattu 25.5.2016

http://www.vike.fi/via/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=55

Allianssi ry 2010. Näkemyksiä syrjimättömästä nuorisotyöstä. Viitattu 25.5.2016

<http://alli.fi/hankkeet+kampanjat/syrjinnasta+vapaa+alue+kampanja/nakemyksia+syrjimattomasta+nuorisotyosta/>

Allianssi ry 2014. Lausunto ihmisoikeusselonteosta 2014 eduskunnan sivistysvaliokunnalle. Viitattu 17.7.2016. <http://www.alli.fi/sitenews/view/-/nid/3803/ngid/28>

Best Buddies International 2016. Our impact – global program snapshot. Viitattu 15.7.2016 <https://bestbuddies.org/our-impact/>

Eskola Jari, Vastamäki Jaana 2015. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 4. painos. Jyväskylä: PS-Kustannus, 27-44.

Grönfors Martti, 2015. Havaintojen teko aineistonkeräyksen menetelmänä. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 4. painos. Jyväskylä: PS-Kustannus, 146-161

Gustafsson, Henrik 2011. YK:n vammaissopimus käyttöön! -käsikirja. Invalidiliitto. http://www.invalidiliitto.fi/files/attachments/julkaisut/yk_toolkit_pieni.pdf

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013. Opinnäytetyöopas. Viitattu 12.8.2016. <https://pro.humak.fi/humakpro/humak/390799/OPINNAYTETYOOPAS.pdf>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2016. Ammattitaitona ohjaaminen. Viitattu 6.6.2016 <http://www.humak.fi/opiskelijaksi/yhteisopedagogi/yhteisopedagogi-amk/>

Ilonen Milla & Haapala Susanna 2013. Kohtaamisia kansalaisopistoissa. Teoksessa Laitinen Matti (toim.) Miksi joka paikkaan pitää päästä. Vantaa: Kansanvalistusseura. 146-162.

Junttila-Vitikka Pirjo & Puuronen Anne 2016. Kohti inklusiivista nuorisotyötä: nuorisotoimialan jäsentämiseen ja määrittelyyn liittyviä suosituksia. Teoksessa Gretschel Anu, Junttila-Vitikka Pirjo & Puuronen Anne. Suuntaviivoja nuorisotoimialan määrittelyyn ja arviointiin. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 176. 190-192.

Kananen, Jorma 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry 2013. Kehitysvammaisten Tukiliiton säännöt. Viitattu 23.3.2016. <http://www.kvtl.fi/fi/tukiliitto/mika-on-kehitysvammaisten-tukiliitto/tukiliiton-saannot/>

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry 2015. Syrjintään puuttuminen. Viitattu 6.4.2016. <http://www.kvtl.fi/fi/lakineuvonta/aihealueet-aakkosittain/syrjintaan-puuttuminen/>

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry 2016a. Integraatio ja inklusio. Viitattu 1.4.2016. <http://www.kvtl.fi/fi/perhesivut/lapsi-kasvaa/koululainen/integraatio-ja-inklusio/>

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry 2016b. Kaverilomake. Viitattu 30.3.2016 <http://www.kvtl.fi/fi/best-buddies/nain-homma-toimii/kaverilomake/>

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry 2016c. Tukiliiton strategia 2011-2016. Viitattu 23.3.2016. <http://www.kvtl.fi/fi/tukiliitto/mika-on-kehitysvammaisten-tukiliitto/tukiliiton-strategia-2011-2016/>

Kestilä Laura, Määttä Mirja & Peltola Marja, 2011. Rakenteet. Kohti nuorten tasa-arvoisempaa vapaa-aikaa? Teoksessa Määttä Mirja & Tolonen Tarja (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112. 129-144.

Konttinen, Juha-Pekka 2007. Vammaisten syrjintä. Teoksessa Lepola Outi & Villa Susan (toim.) Syrjintä Suomessa 2006. Helsinki: Ihmisoikeusliitto ry. 66-108.

Kulttuuriyhdistys Väristys ry 2016. Järjestökuvaus Jyväskylän nuorisotyön yhteistyöverkostolle. Ei julkaistu.

Kumpuvuori Jukka, 2009. Perusoikeuksien rajoittamisesta kehitysvamma palveluiden toteuttamisessa. Vaasa: Vammaisten ihmisoikeuskeskus VIKE, julkaisusarja nro 3

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987).

Lampinen, Reija 2007. Omat polut! Vammaisesta lapsesta täysvaltaiseksi aikuiseksi. Helsinki: Edita Publishing Oy

Leppänen, Katja 2015. Yhdenvertaisuus työelämässä. Liettua: Talentum.

Metsämuuronen, Jari 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. 3. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Nousiainen, Kevät 2012. Käsitteellisiä välineitä tasa-arvon erittelyyn.. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuslaki. Teoksessa Kantola Johanna, Nousiainen Kevät & Saari Milja (toim.) Tasa-arvo toisin nähtynä. Tallinna: Gaudeamus Oy. 31-56.

Nousiainen, Kevät 2012. Suomen syrjinnänvastainen lainsäädäntö. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuslaki. Teoksessa Kantola Johanna, Nousiainen Kevät & Saari Milja (toim.) Tasa-arvo toisin nähtynä. Oikeuden ja politiikan näkökulmia tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Tallinna: Gaudeamus Oy, 143-175.

Nuorisolaki (2006/72).

Ojasalo Katri, Moilanen Teemu, Ritalahti Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Yhteenveto nuorisolain uudistamista valmistele-
van työryhmän esityksestä uudeksi nuorisolaiksi annetuista lausunnoista. Viitattu
16.7.2016

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/vireilla_nuoriso/nuorisolaki/liitteet/Nuorisolain_uudistaminen_lausuntoyhteenveto.pdf

Oulasvirta, Taru 2011. Best Buddies – kaveritoiminnan arviointi. Kehitysvammaisten
Tukiliiton kaveritoiminnan loppuraportti. Tampere: Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
http://www.kvtl.fi/media/Projektit/Kaveri/Best_Buddies_raportti.pdf.

Oulasvirta Taru, Saarinen Petra 2015. Kaikki nuoret mukaan! Kaverimeininki-projekti
2014. Kehitysvammaisten Tukiliitto ry, prezi-esitys. Viitattu 30.3.2016
<https://prezi.com/r1yjnIrrqg2mj/kaikki-nuoret-mukaan/>

Raha-automaattiyhdistys 2016. Kaikki avustuskohteet. Viitattu 15.7.2016.
<http://avustukset.ray.fi/fi-fi/jarjesto/131>

Routio, Pentti 2007. Toteava havainnointi ja koe. Viitattu 5.7.2016.
<http://www2.uiah.fi/projects/metodi/062.htm>

Saloviita, Timo 2011. Inklusio eli ”osallistava kasvatus”. Viitattu 25.4.2016
<http://users.jyu.fi/~saloviit/tutkimus/Inklusio.pdf>

Sisäasiainministeriö 2010. Yhdenvertaisuussuunnittelun opas. Viitattu 13.6.2016.
<http://www.intermin.fi/julkaisu/102010?docID=25380>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudel-
le. Suomen vammaispoliittinen ohjelma VAMPO 2010-2015. Julkaisuja 2010:4. Hel-
sinki: Sosiaali – ja terveysministeriö.

Suomen riskienhallintayhdistys 2016. Nelikenttäanalyysi – SWOT. Viitattu 15.8.2016
<http://www.pk-rh.fi/index.php?page=swot>

Suomen YK-liitto 2015. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja

sopimuksen valinnainen pöytäkirja. Viitattu 13.6.2016

http://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/vammaisten_oikeudet_2016_net.pdf

Suomen YK-liitto 2016. Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus.

Viitattu 17.7.2016 [http://globalis.fi/Kv-sopimukset/Vammaisten-henkiloeiden-oikeuksia-koskeva-yleissopimus/\(language\)/fin-FI](http://globalis.fi/Kv-sopimukset/Vammaisten-henkiloeiden-oikeuksia-koskeva-yleissopimus/(language)/fin-FI)

Vehkalahti, Kimmo 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.

Vilkka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Kustanneosakeyhtiö Tammi.

Vilkka, Hanna 2006. Tutki ja havainnoi. Vaajakoski: Kustanneosakeyhtiö Tammi.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014).

YK-liitto 2016. Vammaisten oikeudet. Viitattu 23.3.2016.

<http://www.ykliitto.fi/yk70v/yk/ihmisoikeudet/vammaisten-oikeudet>

LIITTEET

Liite 1: Jyväskylän Best Buddies –kaveritoiminnan suunnittelijan haastattelu-kysymykset

Tausta:

- Kuka olet, mikä on työnimikkeesi ja työnkuvasi?

Yhteistyö:

- Mitä on Best Buddiesin ja Nuorisopalveluiden välinen yhteistyö?
- Mitä yhteistyöllä tavoitellaan?
- Millaiseksi koet yhteistyön?
- Kuinka kuvailisit yhteistyön sujuvuutta?
- Miten yhteistyötä voisi kehittää?
- Mitä yhteistyössä voisi tehdä toisin?
- Miten yhteistyön tavoitteet ovat toteutuneet?

Yhdenvertaisuus:

- Mitkä ovat mielestäsi keskeisiä yhdenvertaisuutta edistäviä asioita?
- Miten yhdenvertaisuus näkyy toiminnassa? Entä yhteistyössä?
- Mitä annettavaa kaveritoiminnalla on yhdenvertaisuussuunnitteluun?
- Mitkä asiat estävät yhdenvertaisuuden toteutumista? Yhteistyössä ja yleisesti?
- Mihin tulisi kiinnittää huomiota yhdenvertaisessa nuorten toiminnassa? Miten? Jos ei kiinnitetä, mitä pitäisi vielä tehdä?

Inklusio ja saavutettavuus:

- Mitä on inklusio toteutuu? Entä saavutettavuus?
- Mitkä asiat luovat kaikille yhteistä nuorisopalveluja/toimintaa?
- Millä keinoin varmistatte, että tapahtumat ja toiminta sopivat kaikille?
- Miten toiminnan suunnittelussa huomioidaan se, että kaikki voivat osallistua?
- Millaisiin tapahtumiin kaikenlaisten ihmisten on helppo osallistua?
- Millaisia huomioita olette tehneet vammattomien nuorten ja kehitysvammaisten nuorten välisestä kanssakäymisestä? Viettävätkö he yhdessä aikaa Veturitalleilla?
- Millaisia asioita työntekijöiden ja ammattilaisten tulee huomioida kun puhutaan kaikille avoimesta toiminnasta? Millaisia valmiuksia työntekijällä olisi hyvä olla, jotta kaikille avoin toiminta on mahdollista? Tarvitseeko työntekijä mielestäsi erityisiä valmiuksia, millaisia?
- Onko kaikilla nuorilla mahdollisuus osallistua tapahtumien suunnitteluun?
- Millaisia haasteita näet kaikille yhteisten palveluiden toteutumisessa?

Positiivinen erityiskohtelu:

- Tarvitsevatko kehitysvammaiset henkilöt mielestäsi erityistä tukea, ohjausta ja neuvontaa osallistuakseen? Millaista?
- Kohdellaanko kehitysvammaisia henkilöitä erilailla kuin muita? Jos kohdellaan niin missä se näkyy?
- Milloin ja miksi erityiskohtelu on perusteltua?

Lopuksi:

- Mitä Best Buddies voisi tehdä toisin, että kaikkien nuorten olisi mahdollista osallistua?
- Jos tavoitteena on kaikille mahdolliset lähipalvelut, myös nuorisotyössä, mitä pitää tapahtua että siihen päästään? Ja missä ollaan nyt tavoitteen saavuttamisen näkökulmasta?

Liite 2: Veturitallien työntekijöiden haastattelukysymykset

Alustavat kysymykset:

- Kuka olet, mikä on työnimikkeesi ja työnkuvasi?
- Onko Best Buddies -toiminta kuinka tuttua? Mitä tiedät toiminnasta?

Yhteistyö:

- Miten Best Buddies ja Nuorisopalveluiden yhteistyö näkyy? Millaisia yhteistyön muotoja sinä olet huomannut ja tai ollut osana?
- Millaiseksi koet yhteistyön?
- Kuinka kuvailisit yhteistyön sujuvuutta ja hyötyä osapuolille?
- Onko ajatuksia siitä, miten yhteistyötä voisi kehittää?
- Mitä yhteistyössä voisi tehdä toisin?
- Miten kehitysvammaiset nuoret löytävät ja mistä he saavat tietoa toiminnastanne?

Yhdenvertaisuus:

- Mitä mielestäsi tarkoittaa yhdenvertaisuus Jyväskylän nuorisopalveluissa? Mitä se on ja mitä se voisi olla?
- Mitkä ovat mielestäsi keskeisiä yhdenvertaisuutta edistäviä asioita nupan toiminnassa/Veturitalleilla?
- Mitkä asiat estävät yhdenvertaisuuden toteutumista?
- Kiinnitetäänkö yhdenvertaisuuteen mielestäsi tarpeeksi huomiota Jyväskylän nuorisopalveluissa? Jos kiinnitetään, niin miten? Jos ei kiinnitetä, mitä pitäisi vielä tehdä?
- Miten Best Buddiesin ja Veturitallien yhteistyö vie eteenpäin yhdenvertaisuutta?

Inkluusio ja saavutettavuus:

- Mitkä asiat luovat kaikille yhteistä nuorisopalvelua ja Veturitalleja?
- Onko Veturitallit mielestäsi helposti lähestyttävä paikka kaikenlaisille ihmisille?
- Millä keinoin varmistatte, että tapahtumat sopivat kaikille?
- Suunnitellaanko toimintaa niin, että kaikki voivat osallistua?
- Millaisiin tapahtumiin kaikenlaisten ihmisten on helppo osallistua?
- Viettävätkö kehitysvammaiset ja vammattomat ihmiset aikaa yhdessä Veturitalleilla? Miten se näkyy vai näkyykö?
- Millaisia huomioita olette tehneet vammattomien nuorten ja kehitysvammaisten nuorten välisestä kanssakäymisestä?
- Millaisiin tapahtumiin on osallistunut sekä kehitysvammaisia että vammattomia henkilöitä?
- Millaisia asioita työntekijät tulee huomioida kun puhutaan kaikille avoimesta toiminnasta? Millaisia valmiuksia työntekijällä olisi hyvä olla, jotta kaikille avoin toiminta on mahdollista? Tarvitseeko työntekijä mielestäsi erityisiä valmiuksia, millaisia?
- Onko kaikilla nuorilla mahdollisuus osallistua tapahtumien suunnitteluun?
- Millaisia haasteita näet kaikille yhteisten palveluiden toteutumisessa?

Positiivinen erityiskohtelu:

- Tarvitsevatko kehitysvammaiset henkilöt mielestäsi erityistä tukea, ohjausta ja neuvontaa osallistuakseen JyNupan toimintaan? Millaista?
- Kohdellaanko kehitysvammaisia henkilöitä erilailla kuin muita? Jos kohdellaan niin missä se näkyy?

Lopuksi:

- Oletko huomannut, että Best Buddies on tehnyt toisella lailla nuorisopalveluyhteistyötä kuin yhteistyön ensimmäisenä vuonna, kumpi tapa sinusta on ollut parempi?
- Mitä Best Buddies voisi tehdä toisin, että kaikkien nuorten olisi mahdollista osallistua?
- Jos tavoitteena on kaikille mahdolliset lähipalvelut, myös nuorisotyössä, mitä pitää tapahtua että siihen päästään? Ja missä ollaan nyt tavoitteen saavuttamisen näkökulmasta?
- Jos yhteistyötä Best Buddiesin kanssa ei olisi miten arvelet kehitysvammaisten nuorten löytävän Veturitalleille ja toimintaan?
- Onko vielä jotain, mitä haluaisit sanoa?

Liite 3: Webropol –kysely kaveritoiminnan nuorille

Kysely Veturitallien käyttäjäkokemuksista

Valitse sopiva vaihtoehto tai kirjoita vastauksesi avoimeen kenttään.

1. Ikä *

2. Sukupuoli *

- tyttö tai nainen
 poika tai mies
 joku muu

3. Onko sinulla kehitysvamma? *

- Kyllä
 Ei

4. Mitä kautta olet kuullut Veturitallien tapahtumista? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Best Buddiesin lähettämä kirje
 Best Buddiesin lähettämä tekstiviesti
 Best Buddiesin Facebook-sivut
 Kaverilta
 Aikuiselta
 Muualta, mistä?
 En ole kuullut tapahtumista mitään kautta.

5. Oletko käynyt Best Buddies -kaveritoiminnan kutsumana Veturitallien tapahtumissa? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Syyskuussa 2015 Klubi-illassa esiintyjänä Mikael Gabriel
 Lokakuussa 2015 Rock Academyn bändi-ilta
 Marraskuussa 2015 Veturitallien avoimet ovet
 Marraskuussa 2015 Kohtaamut tapahtuma ja Veturitallien synttarit
 Joulukuussa 2015 Pikkujoulut
 Tammikuussa 2016 Siperian nuorisoteatterin harjoitukset
 Helmikuussa 2016 Call Out Jam Jyväskylä (reggae ja dancehall)
 Maaliskuussa 2016 Call Out Jam Jyväskylä (locking ja street dance)
 Huhtikuussa 2016 Improvisaatioteatteri Mielettömän Sitruunan esitys
 Huhtikuussa 2016 Kohtaamut-tapahtuma ja Call Out Jamin vappujamit
 Toukokuussa 2016 Teatterikoneen Saaks jakaa? forumteatteriesitys
 En ole käynyt

Seuraava -->

6. Jos et ole käynyt, osaatko sanoa miksi?[<- Edellinen](#)[Seuraava ->](#)**7. Jos olet käynyt, oliko Veturitalleille helppo tulla?**

Avoimeen kenttään voit lyhyesti kertoa miksi

Kyllä**Ei****En osaa sanoa****8. Mikä Veturitalleilla on ollut kivaa?****9. Onko jostakin tapahtumasta tai tilanteesta jäänyt huono fiilis? Jos on, niin kerro tilanteesta enemmän.**[<- Edellinen](#)[Seuraava ->](#)**10. Oletko käynyt Veturitalleilla ilman Best Buddies -kaveritoiminnan kutsua? ***

- Olen käynyt
 En ole käynyt
 En osaa sanoa

[<- Edellinen](#)[Seuraava ->](#)

11. Jos et ole käynyt, osaatko sanoa miksi?[<- Edellinen](#)[Seuraava -->](#)**12. Jos olet käynyt, oliko Veturitalleille helppo tulla?**

Avoimeen kenttään voit lyhyesti kertoa miksi

Kyllä**Ei****En osaa sanoa****13. Mikä tapahtumassa on ollut kivaa?****14. Mikä tapahtumassa on ollut hankalaa?**[<- Edellinen](#)[Seuraava -->](#)

15. Aiotko jatkossa tulla Veturitalleille? *

- Kyllä
 En
 En osaa sanoa

16. Onko sinulla toiveita liittyen Veturitalliin tapahtumiin ja toimintaan?**17. Haluatko kertoa vielä jotain muuta?**[<- Edellinen](#)[Seuraava ->](#)**18. Jos haluat osallistua Jyväskylässä 17.6 järjestettävien Suomipop-festareiden lippujen (2kpl) arvontaan, kirjoita tähän nimesi ja puhelinnumerosi**

Kyselyn vastaukset ovat nimettömiä. Arvontaan osallistuvien tiedot kerätään erikseen.

[<- Edellinen](#)[Lähetä](#)

Kiitos!

Liite 4: Webropol –kyselyn saatekirje vammattomille nuorille

Moikka!

Kesäisiä terveisiä kaveritoiminnasta!

Vielä ennen lomatunnelmiin siirtymistä haluamme kysyä sinun mielipidettäsi Veturitallien Best Buddies - tapahtumista. Best Buddies -kaveritoiminta on kutsunut syksystä 2015 alkaen Jyväskylän seudun Best Buddies -nuoria mukaan erilaisiin tapahtumiin Veturitalleille. Nämä tapahtumat on tarkoitettu 13–29 -vuotiaille nuorille. Osa kutsuista oli pienryhmissä osallistumista joka oli kertaluontoista kuluneen kauden aikana.

Kysely on osa Jyväskylän Humanistisen ammattikorkeakoulun (Humak) yhteisöpedagogiopiskelija Janika Kiukkosen opinnäytetyötä. Janikan sähköpostiosoite on janika.kiukkonen@gmail.com. Vastaamalla tähän kyselyyn hyväksyt vastausten käyttämisen tutkimuksessa.

Kyselyyn vastaukset käsitellään nimettöminä.

Olisi mukava, jos voisit vastata oheiseen kyselyyn.

Kysely löytyy tästä linkistä: <https://www.webropol-surveys.com/S/8796FE408C4191D8.par>

Vastausaikaa on 17.6. asti. Kiitos!

Arvomme kaikkien kyselyyn vastanneiden kesken KAKSI LIPPUA Suomi Pop -festareille Jyväskylän Lutakossa.

Arvottavat liput ovat lauantaille 16.7.2016.

Lisätietoa festareista: www.suomipopfestivaali.fi

Muista siis jättää yhteystietosi kyselyn lopussa, jos haluat osallistua arvontaan!

Ilmoitamme arvonnän voittajalle henkilökohtaisesti juhannusviikolla.

Festareilla ei ole Best Buddies -työntekijöitä mukana.

Jos haluat kysyä jotakin kyselystä, niin ota rohkeasti yhteyttä:

Puhelinnumero

Sähköpostiosoite

Kiitos, kun vastasit!

Mielipiteesi on meille tärkeä!

Aurinkoista kesää ☺

Terveisin,

Liite 5: Selkokielinen Webropol –kyselyn saatekirje kehitysvammaisille nuorille

27.5.2016

Kysely Veturitallien tapahtumista ja toiminnasta

Kesäinen tervehdys kaveritoiminnasta!
 Haluamme kysyä sinun mielipidettäsi
 Veturitalleilla järjestämistämme tapahtumista.
 Veturitallien toiminta on osa
 Jyväskylän kaupungin nuorisotyötä.
 Tämän kirjeen mukana
 on kyselylomake tapahtumista.

Best Buddies on kutsunut syksystä 2015 lähtien
 Jyväskylän seudun nuoria mukaan
 erilaisiin Veturitalleilla järjestettyihin tapahtumiin.
 Nämä tapahtumat oli suunnattu
 13-29 -vuotiaille nuorille.
 Näistä tapahtumista haluamme kuulla
 palautetta ja mielipiteitä.

Kysely on osa
 Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijan,
 Janika Kiukkosen, opinnäytetyötä.
 Janikan sähköpostiosoite on janika.kiukkonen@gmail.com

Olisi mukava,
 jos voisit täyttää kyselylomake ja
 lähettää sen meille postissa.
 Vastaamalla liitteenä olevaan kyselyyn,
 hyväksyt vastausten käyttämisen tutkimuksessa.
 Kyselyn vastaukset käsitellään nimettöminä.

Voit lähettää lomakkeen meille
 oheisella palautuskuorella.
 Kuoreen ei tarvitse laittaa postimerkkiä.
**Laitathan täytetyn palautelomakkeen postiin
 viimeistään 17.6. Kiitos! ☺**

**Arvomme kaikkien
 lomakkeen lähittäneiden kesken
 kaksi lippua Suomi Pop –festareille.
 Festarit järjestetään Jyväskylän Lutakossa.
 Festariliput ovat lauantaille 16.7.2016.
 Lisätietoja festareista löydät internetistä:
www.suomipopfestivaali.fi**

Käännä→

**Muista siis jättää yhteystietosi kyselyn lopussa
jos haluat osallistua arvontaan!**

Ilmoitamme arvonnän voittajalle
henkilökohtaisesti juhannusviikolla.
Festareilla ei ole
Best Buddies -työntekijöitä mukana.

Jos haluat kysyä jotakin kyselylomakkeesta,
ota minuun rohkeasti yhteyttä:

Puhelinnumero 040 6790 529
Sähköpostiosoite _____

Kiitos, jos täytät ja postitat kyselylomakkeen.
Mielipiteesi on meille tärkeä!

Terveisin,

Suunnittelija
Best Buddies -kaveritoiminta
p. 040-6790 529

www.kvtl.fi

www.bestbuddies.fi

Facebook: Best Buddies Finland

Instagram @bestbuddiesfinland

Twitter @bestnuddiesfin